

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

на тему: Механізм взаємодії банків та страхових компаній за
матеріалами АТ «Державний ощадний банк України»

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма

«Фінанси, банківська справа та страхування»

ДРФБС.015138.01.04.00

Виконав: студент II курсу, група ФБСм-19-1

Підпис, дата

Б.С. Паршивлюк

Ініціали, прізвище

Керівник: канд. екон. наук, доцент

Підпис, дата

Л.О. Матвійчук

Ініціали, прізвище

Нормоконтроль

Підпис, дата

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав.кафедри

д-р. екон. наук, професор

Н. А. Хрущ

Підпис, дата

Ініціали, прізвище

_____ 2020 р.

Хмельницький 2020

Зміст

	С.
Вступ	4
1 Теоретичні аспекти взаємодії банківських установ та страхових компаній	8
1.1 Економічна сутність, форми, види інтеграцій страхових компаній і банків	8
1.2 Механізм взаємодії банківських та страхових установ	22
2 Аналітична складова взаємодії банківських установ та страхових компаній	31
2.1 Аналітична оцінка стану банківського та страхового ринків в Україні за 2017-2019 рр.	31
2.2 Оцінка фінансово- господарської діяльності АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 рр..	44
3 Напрями активізації інтеграційних процесів між банками та страховими компаніями в Україні	61
3.1 Аналіз діяльності АТ «Ощадбанк» на ринку банкострахування у 2017-2019 р.р.	61
3.2 Напрями удосконалення взаємодії АТ «Ощадбанк» та страхових компаній	65
Висновки	74
Список використаної літератури	78
Додатки	86

Вступ

Процеси глобалізації та інтеграції в сучасній економіці України та світу докорінно змінюють економічні та фінансові відносини, спрямовуючи їх на посилення взаємодії та поєднання різних типів фінансових установ.

Актуальність дипломної роботи полягає у необхідності покращення взаємодії фінансових посередників, а саме банків та страхових компаній, для підвищення якості та збільшення обсягу наданих фінансових послуг. На ринку України відбувається реалізація механізму співпраці банків та страхових компаній. Метою взаємодії між даними учасниками фінансового ринку є поєднання банківських та страхових продуктів, збільшення бази клієнтів за рахунок концентрації продажів послуг спільними каналами збуту. Реалізувати взаємовідносини банківського та страхового секторів економіки можна через передачу банківських ризиків на страхування страховим компаніям та за допомогою розширення мережі продажу через банки.

Проблеми співпраці між банками та страховими компаніями досліджуються вітчизняними та зарубіжними вченими. Зокрема, такі науковці як: Н. Бобиль, Н. Іващук, О. Іващук, Н.Ткаченко, О. Лилик, Н. Аванесова, Н., Приказюк Н. В. здійснили вагомий вклад у розробку теоретичних основ взаємодії між банками та страховими компаніями. Незважаючи на ґрунтовність наукових досліджень питання взаємодії банків і страховиків потребує більш детального дослідження та вирішення проблематики в сучасних умовах господарювання.

Метою дипломної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад та прикладних аспектів взаємодії банківських установ та страхових компаній.

Для реалізації поставленої мети в роботі було визначено такі завдання, дослідження:

- дослідити сутність та організаційно-правові форми банківського страхування;

- визначити основні моделі партнерства банків з страховими компаніями;
- удосконалити механізм взаємодії банків та страхових компаній;
- здійснити аналіз ринку банківських та страхових послуг в Україні за період 2017-2019 рр.;
- проаналізувати та удосконалити напрями діяльності АТ «Ощадбанк» на страховому ринку України;
- удосконалити систему організаційно-економічних зв'язків взаємодії АТ «Ощадбанк» і страхових компаній у контексті банківсько-страхової інтеграції.

Об'єктом дослідження є процес взаємодії банків на страхових компаній.

Предметом дослідження є теоретико-методичні положення та практичні засади співпраці між банками та страховими компаніями

У роботі використовуються загальні та спеціальні наукові методи дослідження: теоретичного узагальнення та синтезу (при дослідженні сутності банкострахування), системного підходу (визначення елементів механізму взаємодії банків та страхових компаній), групування (функції банків та страхових компаній), порівняння, методи статистичного аналізу (аналіз тенденцій в банківському та страховому секторах), графічний метод (побудова рисунків та графіків).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України та зарубіжних країн, що регулюють банківську та страхову діяльність, а також джерела статистичної інформації: звіти та аналітичні форми Національного банку України, Державної служби статистики України, публічна фінансова звітність банків та страхових компаній; результати наукових досліджень, що опубліковані у монографічних дослідженнях та публікаціях у періодичних фахових виданнях, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

удосконалено:

– механізм взаємодії банків та страхових компаній, який забезпечує можливість оперативного моніторингу, контролю, регулювання процесів інтеграції банківської та страхової співпраці на основі методів, інструментів, важелів та ґрунтується на сучасній парадигмі інтегрованого управління;

– систему організаційно-економічних зв'язків взаємодії АТ «Ощадбанк» і страхових компаній у контексті банківсько-страхової інтеграції, що утворює комплексну систему функціональних зв'язків між складовими процесу управління та сприяє підвищенню ефективності співпраці.

дістали подальшого розвитку:

– сутнісне наповнення поняття «банкостраховання», яке запропоновано розглядати у вузькому та широкому значеннях як продаж страхових продуктів через банківські канали та як форму банківської та страхової інтеграції, яка має на меті отримати позитивний результат від розробки, просування та продажу складних банківських та страхових продуктів, що дозволить удосконалити понятійно-категорійний апарат дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні й обґрунтуванні напрямів удосконалення механізму співпраці банків та страхових компаній.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні науково-теоретичні та методичні висновки та результати дослідження були викладені науково-практичних конференціях: V Міжнародній науково-теоретичній конференції «Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів» (6 листопада, м. Хмельницький); V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та студентів «Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (15 листопада 2020 року, м. Хмельницький).

Основні положення дипломної роботи були опублікуванні в трьох наукових працях, в тому числі одна у науковому фаховому виданні України, загальним обсягом 0,74 друк. арк.

Обсяг та структура дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг дипломної роботи становить 85 сторінок комп'ютерного тексту і містить 20 таблиць, 28 рисунків та додатки. Список використаної літератури налічує 67 найменування і розміщений на 8 сторінках.

1 Теоретичні аспекти взаємодії банківських установ та страхових компаній

1.1 Економічна сутність, форми, види інтеграцій страхових компаній і банків

В сучасних економічних умовах та на новому етапі розвитку ринку фінансових послуг, ми спостерігаємо поліпшення політичної та економічної ситуації в країні, що є поштовхом до розширення послуг, які сьогодні надають банки та страхові компанії. В умовах загострення конкурентної боротьби серед фінансових організацій, що працюють на ринках, постає важливе питання визначення ціленаправлених стратегій розвитку бізнес-ідей, удосконалення структури менеджменту компаній. Плани розвитку компанії сьогодні набувають таких ознак, як стійкість і стабільність, наявність чітко визначених перспектив у фінансовій діяльності. Тому, якщо компанії ще досі не визначилися з своїми цілями на майбутнє, то її діяльність в умовах невизначеності породжує проблему виникнення ризику. Чітко налагоджений процес управління ризиками - єдино можливий сьогодні спосіб досягнення стійкості і стабільності бізнесу.

Досягнення збалансованої стійкості при веденні бізнесу поряд з досягненням взаємовигідної результату – ось головна мета, в прагненні до якої, необхідно будувати партнерські відносини [51].

Діяльність страхових компаній суттєво відрізняється від інших видів підприємницької діяльності, не тільки прагненням приймати на себе ризики, які притаманні різним суб'єктам господарювання, а й здатністю об'єктивно здійснювати оцінку і керувати ними. Банки, навпаки, в процесі здійснення своєї діяльності приймають на себе значні ризики, в основному, економічного характеру.

Побудова взаємовигідних відносин між страховою компанією і банком таким чином, що частина ризиків, яка приймається банком, передається страховику, вигідно як для банку, так і для страхової компанії. Оскільки банк може зосередити свою увагу безпосередньо на наданні банківських послуг, що дає йому можливість працювати в більш гнучкому режимі при визначенні стратегії. Страхова компанія, приймаючи на себе ризики, забезпечує стійкість і надійність банку, що в свою чергу відіграє важливу роль з позиціонування банківських продуктів.

Банківський та страховий ринки змінюються швидкими темпами під впливом помірного економічного середовища та світових тенденцій, і тому їм потрібно просувати існуючі та знаходити нові канали збуту, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку. Фінансовий ринок зараз у світовій економіці достатньо забезпечений фінансовими ресурсами, і тому фінансові установи повинні самостійно знаходити для себе нових клієнтів не витрачаючи на це велику кількість ресурсів, але і мають бути такі умови, щоб покращувалась якість, зручність, швидкість. Однією із сучасних форм співпраці банків та страхових компаній є bancassurance.

Банківське страхування є новим сучасним, непрямим каналом продажу страхових продуктів через канали продажу банківських продуктів. Це спосіб ефективного збуту страхових та пенсійних продуктів шляхом економічно проникнення на різні ринки. Канал банківського страхування перетворює банк на своєрідний фінансовий супермаркет, де клієнти можуть отримати за мінімальний час широкий спектр кредитних, інвестиційних та страхових послуг в одному місці [24]. Для фінансових установ використовуються різні організаційні форми для продажу різноманітних складних фінансових послуг, що поєднують банківські та страхові послуги. Ця форма залежить як від встановлених цілей установи, так і від нормативної бази країни, в якій функціонує фінансова установа.

При здійсненні страхування банківської установи страхові компанії, виділяють два основних шляхи - роздрібне та комплексне страхування.

Страхова компанія є дуже важливим партнером для банку, оскільки придбання страхового полісу як фінансових, так і інших ризиків є кроком до вдосконалення роботи банківської установи та передачі ризиків страховій компанії. Що стосується банківських послуг для страхової компанії, то банк може обслуговувати рахунки страхової компанії, як і будь-якої юридичної особи, та зберігати технічні резерви страховика. Одним із бар'єрів у взаємодії банків та страховиків є процес акредитації, в результаті якого страхова компанія отримує офіційне підтвердження якості наданих послуг.

Взаємодія між страховими компаніями та банками схожа насамперед за функціональною близькістю їх діяльності. З плином часу так складається що банківська та страхова діяльність мають щось схоже, а саме спільні інтереси в боротьбі за клієнтів, так як фінансові ринки перетинаються і страховики разом з банками мають схожі продукти для продажу. Тому для ефективної діяльності потрібно так розподілити сферу продажу щоб менше наближатися до потенційних конкурентів, але можуть і виникати такі умови коли досягнення поставлених цілей швидше коли є можливість об'єднатися в обслуговуванні клієнтів Найкраще зображені умови взаємодії та конкуренції між двома фінансовими посередниками їх спільними функціями, через які відбувається посилення їх ролі на ринку фінансових послуг (рисунок 1.1).

На основі проведеного аналізу, ми вважаємо, що функції банків та страхових компаній є дотичними. Діючи як єдина система у фінансових посередників, страхові компанії та банки виконують низку спільних функцій, зокрема: функція фінансового посередництва, ощадна (економна), інвестиційна функції.

Функція фінансового посередництва (посередника) полягає в тому, що фінансові установи є сполучною ланкою між кредиторами та позичальниками грошей. Завдяки існуванню фінансових посередників кожен споживач фінансових послуг має можливість вільно обирати варіант розміщення або запозичення коштів. Дана функція дає можливість банкам та страховим компаніям акумулювати грошові ресурси та розподіляти між

суб'єктами економіки, та отримувати відповідний прибуток від розміщення вкладів.

Рисунок 1.1 – Функції страхових компаній та банків*

* - Систематизовано автором на основі [12,36]

Ощадна (економна) функція для страхових компаній виступає як заощаджувальна, а для банків вона допомагає залучити вільні кошти. Але потрібно розуміти, що ощадна функція притаманна лише страховикам, які здійснюють страхуванням життя, оскільки лише даний вид страхування дозволяє заощаджувати кошти страхувальникам. Що стосується банків, то депоновані на банківських рахунках гроші є основою кредитної бази банку.

Інвестиційна функція реалізується через розміщення тимчасово вільних коштів в привабливі проекти. Інвестиційна діяльність банків та страхових компаній ґрунтується на тому, що залучені ними кошти до певного часу перебувають на їх рахунку і вони можуть ними розпоряджатися. Тому фінансовий посередник має можливість отримати інвестиційний дохід.

Страхові компанії та банківські установи є конкурентами на ринку розміщення фінансових ресурсів, тому, що довгострокові банківські

депозити і страхові поліси із довгострокового страхування життя забезпечують фінансову основу обох посередників для інвестування у довгострокові проекти такі як: довгострокове будівництво, розробка та удосконалення новітніх технологій або продуктів тощо [12].

Крім основних функцій є і специфічні функції які страховики з банками використовують для співпраці. Специфічні функції досліджуваних фінансових посередників дають змогу доповнити основну діяльність фінансових установ-партнерів, внаслідок чого останні досягають значних конкурентних переваг на ринку фінансових послуг у вигляді додаткового доходу та зменшення витрат.

Ризикова, попереджувальна та контрольна є специфічними функціями страхових компаній [38]. Суть ризикової функції страхової компанії полягає у прийнятті на себе різних страхових ризиків, за фінансову винагороду у вигляді страхових премій. Вона відображає головну суть страхового процесу - захист від ризиків. В межах цієї функції здійснюється перерозподіл коштів між усіма учасниками страхування, оскільки страховик зобов'язаний виплатити грошову компенсацію страхувальнику у разі настання страхового випадку та за умови сплати страхових внесків [54].

Страхові компанії спонукають банківські установи до співпраці з ними через ризикову функцію. За умов партнерства між страховими компаніями та банками, функція ризику проявляється у формі розподілу відповідальності та, як наслідок, збитків між фінансовими установами. Через ризикованість банківської діяльності банк прагне страхового захисту і стаючи клієнтом страхової компанії, передає йому частину власних ризиків.

З метою поглиблення дослідження взаємодії банків та страхових компаній доцільно детальніше визначити сутність та зміст поняття «банкострахування». Так, у науковій економічній літературі виділяють наступні підходи до сутності поняття «банкострахування»: як канал збуту фінансових продуктів, як кінцевий загальний продукт та як форма банківсько-страхової інтеграції, як стратегія, як концепція (таблиця 1.1.).

Таблиця 1.1 – Концептуальні підходи щодо визначення сутності поняття «банкострахування»*

Автори підходу	Сутність концепції
Банкострахування як канал збуту фінансових продуктів	
М. Кумар [63, с.3], В. Бобиль [9], Н.Аванесова [5, с.6]	продаж страхових продуктів через банківські канали розподілу для клієнтів банківської установи
А.Бочкарьов, А. Слюсар [10, с.21], О. Яцентюк [61, с.10]	пропозиція банківських і страхових послуг і продуктів через загальні канали поширення і/або для однієї й тієї ж клієнтської бази
Пукала Р. [64, с.67]	співробітництво банків та страхових компаній у галузі спільного продажу банківських та страхових продуктів
Банкострахування як кінцевий загальний продукт	
Г. Скіпер, Т. Бовлес [64, с.3]	включає як виробництво, так і розподіл фінансових послуг
Скок П. [50, с.43]	залучення банків, ощадних банків і будівельних товариств (кас) у виробництво, маркетинг і розповсюдження страхових продуктів
Банкострахування як концепція	
Дибань О. [17, с.49]	яка полягає в інтеграції банків і страхових компаній з метою отримання синергетичного ефекту від координації продажів, поєднання страхових і банківських продуктів, спільного використання каналів їх розповсюдження і виходу на одну і ту ж клієнтську базу
Банкострахування як стратегія	
Н. Іващук, О. Іващук [23, с.66]	це стратегія, яку застосовують банки з метою надання фізичним особам інтегрованих фінансових послуг.
Банкострахування як форма банківсько-страхової інтеграції	
О. Сніжко [52, с.11]	тип фінансової консолідації – об'єднання, альянс комерційних банків із страховими компаніями
А. Олексин [41]	форма співпраці банку та страхової компанії, в рамках якої банк отримують унікальну можливість збільшити прибутковість своєї діяльності за рахунок надання страхових послуг своїм клієнтам, а страховик – комісійну винагороду, доступ до страхових резервів страхової компанії, шляхом відкриття страховою компанією депозитного рахунку; доходи від маневрування останніми
Н.Ткаченко [56]	інтеграція банківських установ і страхових компаній з метою координації й управління продажами, поєднання страхових і банківських продуктів, каналів їх дистрибуції з метою розширення клієнтської бази, а також доступ до внутрішніх фінансових ресурсів партнера.
О. Лилик [34, с. 32]	інтеграція банків і страхових компаній з метою координації продажів, поєднання страхових і банківських продуктів, налагодження спільних каналів їх розповсюдження, використання однієї і тієї ж клієнтської бази з метою отримання прибутку

* - Систематизовано та згруповано автором на основі[35]

Банкострахування як канал збуту фінансових продуктів виокремлюють у своїх дослідження ряд вчених, зокрема: М. Кумар [63, с.3], В. Бобиль [9], Н.Аванесова [5, с.6], А.Бочкарьов, А. Слюсар [10, с.21], О. Яцентюк, Пукала

Р. [6, с.67]. Сутність такого підходу зводиться до продажу страхових продуктів через основні канали збуту у банківських та страхових установах. Головною причиною співпраці банків та страховиків наукоаці вважають ідею комплексного обслуговування клієнта в одній фінансові установі, адже кожний із суб'єктів господарювання хоче підвищити свою рентабельність.

У своїх працях Г. Скіпер, Т. Бовлес [65, с.3] поняття «банкостраховання» розглядають як кінцевий загальний продукт, що включає в діяльність фінансових посередників не тільки виробництво банківських та страхових послуг, а і розподіл їх між сферами збуту. Схожої точки зору дотримується і П. Скок, який, як і попередні автори відносить банкостраховання до концепції кінцевого загального продукту.

Банкостраховання як стратегія розвитку застосовується банками з метою надання фізичним особам зібраних фінансових послуг. Даний підхід також можна трактувати як ціленаправленість банку до вдосконалення своїх послуг в майбутньому. Такого ефекту можна досягти коли поєднувати страхові і банківські продукти, та спільно розповсюджувати їх для клієнтів.

Банкостраховання як форму банківсько-страхової інтеграції вивчали О. Сніжко та А. Олексин та стверджують що це тип об'єднання банків і страхових компаній, яка збільшує можливість компаніям отримати прибуток надючи страхові послуги своїм ж клієнтам, при цьому страховик також додатково отримує дохід. Так інтеграція банківських установ і страхових компаній призводить до поєднання страхових і банківських продуктів, каналів їх дистрибуції що дає можливість додатково розширити клієнтську базу.

Проаналізувавши економічні підходи до сутності банкостраховання, ми вважаємо, що найчіткіше сутність та зміст даного поняття розкриває саме підхід, який розглядає банкостраховання як форму інтеграції банків та страховиків.

Підсумовуючи вищевикладене ми пропонуємо поняття «банкостраховання» розглядати у вузькому та широкому значеннях. Так, у

вузькому значені банкострахування – це продаж страхових продуктів через банківські канали, а у широкому – як форма банківської та страхової інтеграції, яка має на меті отримати позитивний результат від розробки, просування та продажу складних банківських та страхових продуктів.

Розглянемо переваг співпраці банків та страховиків як для самих банків, страховиків, їх клієнтів та держави (рисунок 1.2)

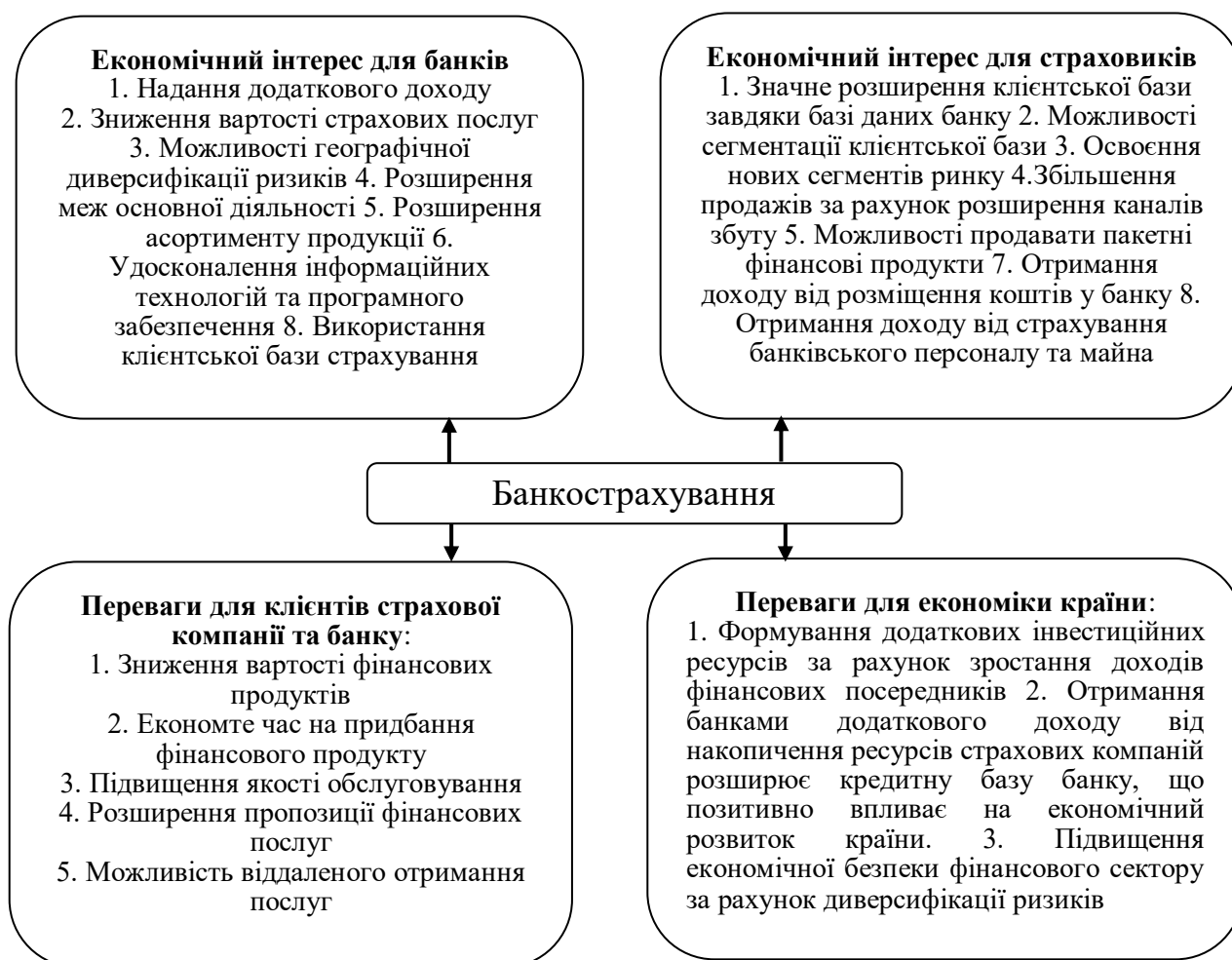

Рисунок 1.2 – Переваги співпраці банків та страховиків*

* - Систематизовано та доповнено автором

Під час співпраці банків та страхових компаній застосовують різні моделі її побудови (таблиця 1.2). Так, партнерство між банками та страховими компаніями буде залежати від ситуації, умови продажу певного продукту та хто із учасників страховик чи банк виступатиме лідером,

страховик виступатиме як додатковим способом продажу банківських продуктів.

Таблиця 1.2 – Моделі партнерства банків і страхових компаній*

Модель	Особливість застосування
Банк-лідер	Тоді банк купує або укладає договір з діючою страховою компанією, і страховик повинен зацікавити наявних клієнтів співпрацювати з даною фінансовою установою. Одна чи декілька страхових компаній «постачають» банку свої продукти
Страховик лідер-	Страховик укладає договір з діючим банком та страхова компанія організує продажі своїх послуг через один чи декілька банків.
Спільне підприємство	Спілька союз існуючих банку та страхової компанії. Вони обмінюються своїми клієнтськими базами, а страховик надає страхові продукти, андеррайтинг і обслуговування

* - Складено автором на основі [39]

Модель співпраці «банк-лідер» полягає у формуванні у банку розгалуженої мережі філій з великою кількістю банкоматів та терміналів з можливістю розміщення реклами на них. Зрозуміло що банк виступає лідером тому одним із факторів стратегії отримання прибутку або ж комісій через «банкостраховання» є конкуренція між страховими компаніями як на якісному так і кількісному рівнях [40].

Якщо страхова компанія виступає лідером, то це означає що дана страхова є потужною з великим впливом на страховий ринок, тому вона може укласти договір з банком задля його розвитку та звичайно в своїх інтересах напрацювати спільний спектр послуг для існуючих та нових клієнтів. Банки отримують звичайно ще додатковий комісійний дохід [27].

Спільний проект передбачає об'єднання між великим і розвиненим банком та страховою. Він розробляється на основі великої клієнтської бази, якій також можна запропонувати широкий спектр удосконалених та надійних продуктів. Крім того, ця модель дозволяє в умовах сильної міжсегментної конкуренції на банківському ринку ефективно утримувати існуючих клієнтів або залучати нових.

Форми взаємодії банків та страхових компаній наведені на рисунку 1.3

Рисунок 1.3 – Форми взаємодії страхових компаній та банківських установ*

* - Систематизовано автором на основі [54]

Із досліджень вчених можна сказати, що думки щодо форм взаємодії страхових компаній та банків дещо розрізняються. Так Н. В. Ткаченко виділяє агентські відносини, взаємні інвестиції, відносини з клієнтами та інтеграцію серед форм взаємодії. Дані етапи відносин відображають партнерство між банком і страховиком, а саме застосування основних торгових мереж та клієнтської мережі банку на базі укладеної угоди [57].

Дане твердження критикує Іващук Н.Л. і вважає, що для формування банківських і страхових груп потрібно застосовувати такі форми як: розгляд сумісного маркетингу, стратегія спільної діяльності, з використанням методу стратегічного альянсу щоб забезпечувати злиття [23].

На основі проведеного дослідження економічної літератури ми пропонуємо викоремлювати наступні форми взаємодії банків та страхових компаній: взаємні послуги, агентські угоди, перехресна участь у капіталу,

спільне підприємств, злиття і поглинання та фінансовий супермаркет (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 – Характеристика форм взаємодії страхових компаній та банків*

Форма взаємодії страхових компаній та банків	Характеристика
Взаємні послуги	Страхова компанія та банк користуються спільними послугами один одного.
Агентських договорів	Один з фінансових посередників стає агентом іншого на основі агентського договору і отримує право розповсюджувати його послуги на ринку. Банк та страхова компанія можуть одночасно бути агентами один одного
Перехресна участь у капіталі	Страхова компанія та банк купують частини акцій один одного, отримуючи можливість частково впливати та контролювати діяльність партнера. При цьому, фінансові посередники з високою ймовірністю розповсюджують фінансові послуги один одного
Спільне підприємство	Заснування банком та страховиком нової компанії, що займається комплексним обслуговуванням клієнтів (надає і банківські так і страхові послуги.
Злиття і поглинання	Один з фінансових посередників (як правило, з більшим капіталом) поглинає іншого, що веде до отримання повного контролю над ним
Фінансовий супермаркет	Об'єднання страхової, банківської та інших фінансових складових у єдину компанію.

* - Складено автором на основі [17]

Форми взаємодії розташовані у порядку зростання від найслабших взаємозв'язів до повного об'єднання двох фінансових посередників в єдине ціле.

Розглянемо більш детально запропоновані форми. Форма взаємодопомоги - є початковим етапом співпраці між банком і страховою компанією, та одною з основних характеристик даного етапу є взаємодія, допомога один одному, щоб налагодити відносини. Вони використовують класичні послуги: страхові компанії розміщують власні кошти на депозитах, а банк використовує страхові послуги у своїх інтересах і в таких випадках: захист майна, персоналу клієнтів при здійсненні кредитування [5]. Ця форма співпраці передбачає обов'язкове страхування лише заставного майна, життя

колекціонерів та інкасаторів, перевезені цінності. Для тих видів страхування, які не є обов'язковими, банк може самостійно приймати рішення про необхідність страхового покриття. Якщо ж банк використовує значну кількість страхових послуг, доцільніше купити поліс комплексного страхування банківських ризиків (рисунок 1.4).

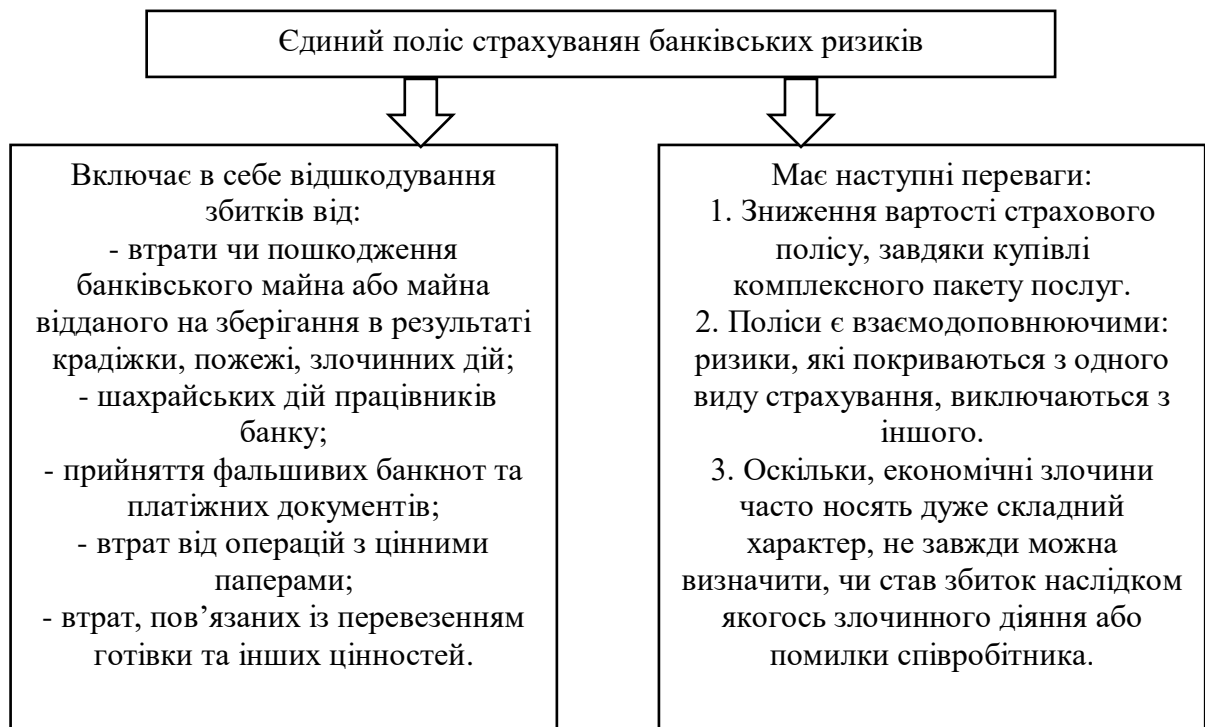

Рисунок 1.4 – Основні складові та переваги полісу єдиного комплексного страхування банківських ризиків [25].

Форма агентського договору передбачає формування основної взаємодії між страховою компанією та банком на основі законно оформленого агентського договору. Суть цього етапу полягає в тому, що одна фінансова установа стає агентом для іншої та забезпечує їй власні оплачувані канали продажів. Уклавши агентську угоду, страховик і банк можуть організувати односторонні та двосторонні стратегії продажу ("розуміння") фінансових продуктів [22].

Форма перехресної участі в капіталі дозволяє фінансовим посередникам частково впливати на діяльність один одного. Беручи до уваги, що банк та страхова компанія мають спільні інтереси на ринку фінансових

послуг при ініціюванні кооперації (розширення асортименту фінансових продуктів, отримання додаткового доходу тощо), участь в пайових операціях є фактором, який лише посилює їх взаємодію. Ця співвласність акцій партнера дає змогу досягти максимальної ефективності у реалізації проекту банківського страхування. На додаток до перехресного володіння, компанії делегують своїх менеджерів до управління партнерами. Це дозволяє чіткіше координувати спільну роботу банку та страхової компанії та допомагає досягти спільних цілей партнерів(рисунок 1.5)

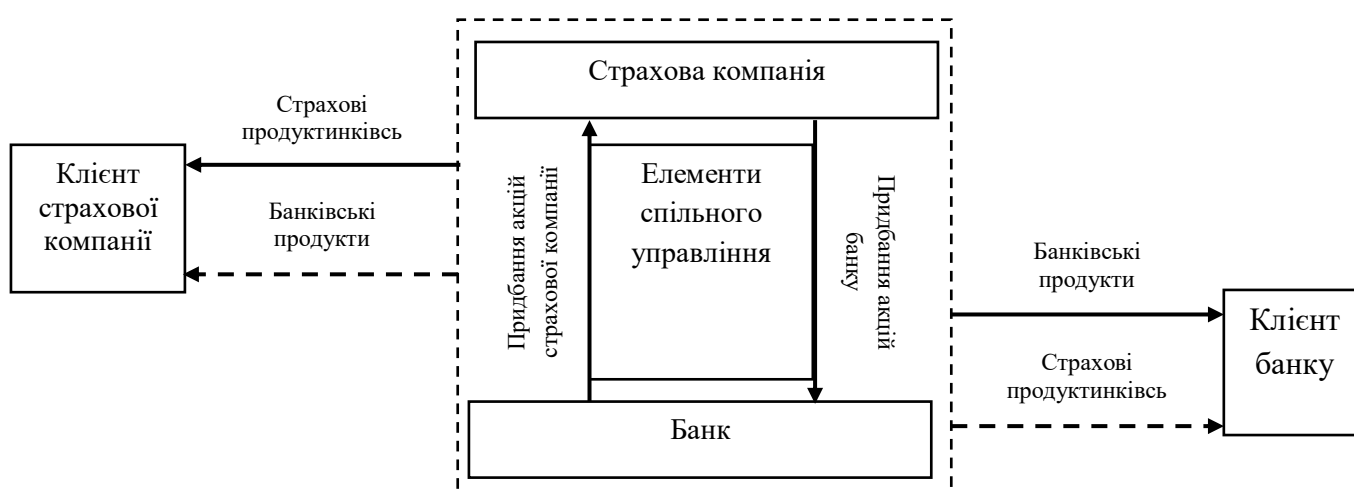

Рисунок 1.5 – Форма перехресної участі у капіталі*

* - Сформовано автором на основі [23]

У той же час кожен із партнерів залишаються фінансово та організаційно незалежними, зберігаючи право власності на свою продукцію, за продаж якої він отримує окремі власні доходи. У рамках цієї моделі зменшуються ризики незалежного освоєння нових ринків кожною установою та досягається високий рівень диверсифікації товарної лінійки.

Форма взаємодії між страховими компаніями та банками, яка здійснюється шляхом створення нового спільного підприємства, популярна у багатьох європейських країнах. Як правило, спільне підприємство утворюється на базі діючого відділення банку або шляхом створення нової страхової компанії (під маркою вже існуючої) [16] (рисунок 1.6).

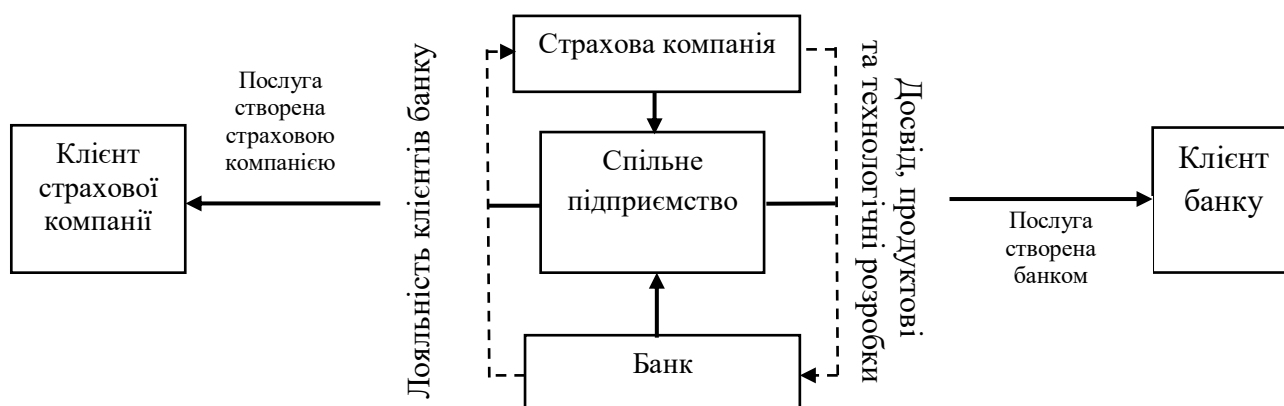

Рисунок 1.6 – Форма спільного підприємства страхової компанії та банку*

* - Сформовано автором на основі [23]

Зазвичай банк є ініціатором і головним інвестором у створенні такого підприємства, відповідно отримуючи дохід не тільки за розподіл страхових послуг, але і у вигляді дивідендів від діяльності новоствореної компанії. У свою чергу, страхова компанія надає новій компанії власну торгову марку (як правило, вже добре відому на ринку).

Наступною формою є злиття та поглинання вона характеризується об'єднанням банківської та страхової діяльності, в даному об'єднанні одна із сторін має повне або часткове контролювання господарської діяльності. Також під злиттям слід розуміти реорганізацію юридичних осіб та приєднання їх до материнської компанії яка бере під контроль та управління даний бізнес з подальшою можливістю викупу акцій. Внаслідок поглинання створюється потужна за розмірами, видами діяльності фінансова установа, та яка має більше можливостей на ринку послуг.

Форма фінансового супермаркету це найвища форма взаємодії банківської і страхової діяльності, при цьому здійснюється орієнтація фінансових установ на створення нової інтегрованої структури, тому що один

із учасників стає власником страхової компанії(банківської установи) взаємності хто викупує структурний підрозділ. При цьому мають бути тісно пов'язані структури банку і страхової компанії, а саме: структурні підрозділи на рівні фронт-офісу, бек-офісу та має бути спільне використання механізму продажу послуг, та спільні ринки продажу.

1.2 Механізм взаємодії банківських та страхових установ

У сучасний період питання зміцнення стійкої позиції та взаємодії між учасниками ринку фінансових послуг- банками та страховими компаніями є актуальним через нестабільність сучасної економіки. Тому на стрімкому етапі розвитку фінансового ринку взаємодія його учасників все більше характеризується поєднання наданих фінансових послуг, даний механізм проявляється у прагненні фінансових установ запропонувати зручність та ефективність тих чи інших наданих послуг споживачам

І банки, і страхові компанії є фінансовими установами, але між ними не так багато спільного, як можна подумати. Незважаючи на те, що вони мають деяку подібність, їхні операції базуються на різних моделях, що призводять до певних помітних контрастів між ними.

Взаємодія означає філософську категорію, яка відобразить процеси впливу об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і породження одним об'єктом іншого [11]. Банки і страхові компанії, взаємодіючи один з одним, утворюють різні форми, фінансові продукти і ціни на них. У банківському бізнесі діє процентна ставка по депозитах і депозитних титулів, за кредитами та кредитними титулів. У страховій справі розмір страхової премії та страхового відшкодування визначає страховий тариф. Перш ніж розглянути ефективність взаємодії, виявимо її сутність і якісні складові. Ефективність в цілому означає результативність процесу [10]. Для банку

ефективність взаємодії проявляється в підвищенні доходів у вигляді комісії або отримання частини прибутку страховика і формуванні обсягу необхідних ресурсів шляхом використання резервів страхової компанії і грошових коштів її клієнтів. Для страхової компанії - в розширенні клієнтської бази, скорочення витрат, зростанні прибутковості ведення страхового бізнесу. Цілі, методи і результати взаємодії банків і страхових компаній різні, проте добитися успішного результату їм дозволяють затребувана діяльність і загальна інфраструктура, заснована на принципах масовості і спільного інвестиційного ресурсу

Для того щоб визначити поняття «механізм взаємодії страхових компаній і банків», потрібно спочатку дати визначення поняттю «механізм».

Термін механізм у широкому значенні, розглядається як система або пристрій, який визначає поступовий порядок діяльності; також згідно з визначенням із тлумачного словника, механізм - це процес завдяки якому відбувається певна дія чи процес, але виникає з залученням методів, принципів та засобів, за допомогою яких появляється запланований ефект із досягненням поставленої мети.

В значенні взаємодії фінансових установ ефективніше та краще розглянути організаційно-фінансовий механізм, що виникає в процесі їх взаємодії. Так, на думку вчених центру креативних технологій, організаційний механізм - це сукупність адміністративних, інформаційних та структурних складових підприємства (установи), покликаних забезпечити його ефективну комплексну роботу в нестабільному середовищі та нестабільних потребах споживачів [35].

Враховуючи вищезазначені визначення, крім врахування визначеної раніше концепції взаємодії між страховими компаніями та банками, під механізмом взаємодії між страховими компаніями та банками потрібно розглядати систему принципів, етапів, умов, що визначають характер роботи та їх діяльності, з метою отримання ефекту синергії та співпраці у створенні, продажу спільних фінансових продуктів.

Форми співпраці страхової компанії і банку були розглянуті вище. Тому предметом нашого подальшого дослідження є методи, принципи та етапи механізму взаємодії між страховими компаніями та банками.

При взаємовідносинах важливу роль відіграють топ-менеджери компаній, вони не зважаючи на те що зараз представлено безліч різноманітних, унікальних угод та форм існування співпраці страховиків та банків змушені враховувати такі принципи:

- принцип взаємодії між фінансовими посередниками в умовах внутрішнього та зовнішнього середовища;
- принцип концентрації на поставлених цілях, які повинні виконуватися в результаті злиття банку зі страховою компанією;
- принцип управління спільною справою з врахування усіх умов та особливостей діяльності;
- принцип дотримання професійної етики для того щоб була рівність між страховими та банківськими складовими.

Отже, реалізація механізму вимагає використання відповідних методів. Тому якщо управлінці успішно підібрали той чи інший метод механізму взаємодії страхових компаній та банків, досягнення цілей відбудеться вразі швидше. Розглянемо деякі з методів взаємодії що включають наступні характеристики:

- а) методи збору первинної та вторинної інформації через анкетування та телефонні опитування, маркетингові та соціологічні дослідження.
- б) методи планування включають факторний та регресійний аналізи, побудова дерева цілей, формулювання та формування сценаріїв.
- в) методи здійснення управлінських рішень, дослідження та вирішення поставленої проблеми, розгляд загальних цілей[20].

Розглянувши дані методи ми можемо допустити що вони допомагають здійснювати дослідження ринку, проведення аналізу цілей компаній які прагнуть налагодити спільну співпрацю. Вони можуть проаналізувати власні можливості на прикладах попередників, реалізовувати сценарії подальшого

свого розвитку та ймовірність його досягнення. Оскільки кожна страхова разом з банком визначають самостійно умови та сфери співпраці через механізм взаємодії. Дані механізми потрібно розглядати суб'єктивно, бо як слабкіший механізм взаємодії між учасниками то і відповідно слабша взаємодія [20]. Так відбувається і в Україні та Європі взаємовідносини відбуваються в межах укладеної агентської угоди.

Тому ми можемо запропонувати використовувати деякі кроки для реалізації потреб, а саме:

- потрібно провести аналіз ринку в загальному, та вибрати партнерів з якими можливе підписання договору на співпрацю

- вибравши партнерів не слід зразу укладати угоду, потрібно здійснити аналіз фінансових показників, визначити чи є партнер платоспроможним, потім укладати договір.

- не будемо забувати про сумісні функції і послуги які можна продавати разом, відповідно якщо їх перелік великий то і відбудеться поєднання управлінських рішень та інформаційних елементів банку і страховика.

Отож, взаємодії між страховими компаніями та банками в Україні є системою принципів, методів та етапів. Тому при застосуванні даних етапів, використання методів та принципів, спрямовується концентрація страхової компанії разом з банком формувати стабільні та ефективні відносини на українському ринку фінансових послуг.

Банківські установи та страхові компанії є основними системоутворюючими інститутами фінансового ринку та економіки в цілому. Розвиток економіки країни та забезпечення добробуту населення залежить від ефективності їх діяльності.

Подальшою умовою взаємодії банку зі страховою компанією можна виділити такі складові як:

- Оцінка сучасної ринкової ситуації. Здійснюється аналіз галузі, якою представлення фінансова установа, з подальшою оцінкою ринкової

ситуації і чи доцільно буде застосування мехонізм об'єднання. Звісно не будем і забувати про оцінку власних можливостей на ринку і чи не обернеться дана співпраця до банкрутства.;

- Загальне дослідження компанії та її цілей;
- Проведення переговорів між учасниками майбутньої співпраці, обговорення умов інтеграції, та підписання кінцевої угоди.

Також для формування та функціонування механізму взаємодії банків та страхових компаній потрібно враховувати системи забезпечення за допомогою яких буде досягнута ціль, до них відносяться:

а) матеріально технічне забезпечення - безперербійне забезпечення необхідними засобами для діяльності

б) інформаційне - сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації

в) кадрове - персонал компанії – це його головний ресурс, від ефективності якого значною мірою залежать результати діяльності

г) фінансове - прибуток, наявність вільних грошових коштів які можна використати в подальшій діяльності

д) організаційно-методичне -

Серед факторів вплив на механізм взаємодії можна виділити внутрішні та зовнішні.

Внутрішнє середовище організації банку та страхової компанії частково відрізняється за характеристиками, тому і відбувається вплив різних факторів на організацію. Виділяють такі основні елементи внутрішнього середовища, як:

- цілі організації
- завдання
- система технологій
- структура організації
- персонал установи

Внутрішнє середовище організації формується керівниками відповідно до їх уявлень про те, які саме елементи забезпечать її ефективне функціонування і розвиток

До фактори зовнішнього середовища найчастіше відносять:

- економічні фактори, що пов'язані з обігом грошей, товарів.
- політичні фактори, що впливають на організацію з політичної точки зору та на її діяльність в цілому

- конкуренція фактори, які відбивають майбутні та поточні дії конкурентів, зміни в частках ринків, концентрації конкурентів.

- соціальнодемографічні фактори, які впливають на рівень і економічну достатність людей, та можливість купити ту чи іншу послугу банку

Наступними елементами які були використані в даному механізмі є економічні закони:

а) закон синергії, один з головних законів організації, означає, що для будь-якої системи є набір елементів, в яких її потенціал завжди більший, ніж проста сума потенціалів складових елементів, або відповідно менше в залежності від ситуації.

б) закон самозбереження організації залежить від факторів стабільності і розвитку організації. На діяльність організації, якість управління, та наявність економічних ресурсів залежить також і від внутрішнього і зовнішнього середовища організації

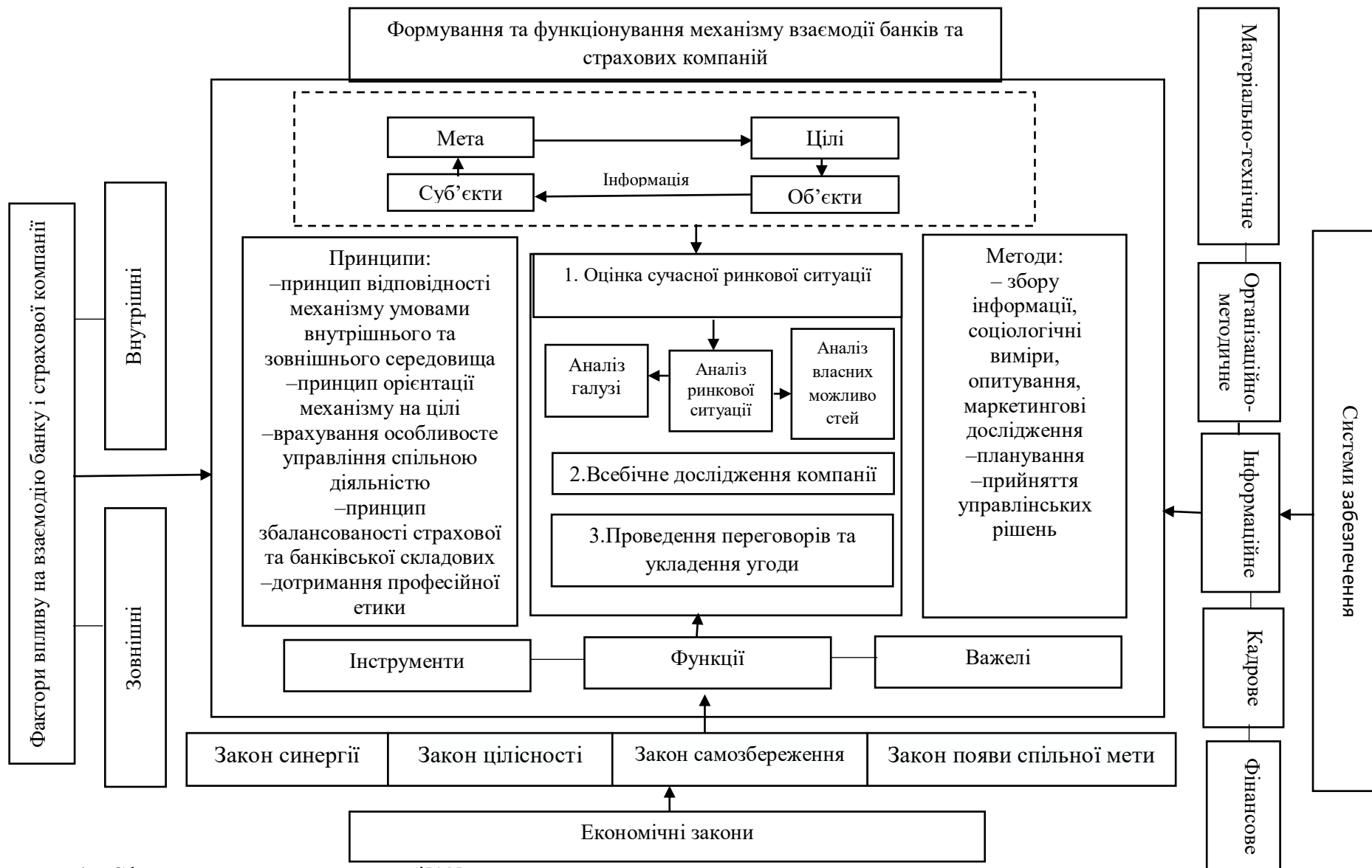
в) закон появи спільної мети передбачає об'єднання організацій щоб в процесі діяльності досягати поставлені цілі.

г) закон цілісності, передбачає що після завершення процесу інтеграції фінансові організації стають єдиним цілим, і їх діяльність повинна задовільняти її спільні потреби.

Основні важелі в управлінні механізмом співпраці банків та страховиків є ресурси організацій та технології які вони застосовують

Виходячи з даних характеристик «механізм взаємодії банків з страховими компаніями» – це сукупність підсистем, що включає в себе принципи і форми інтеграції, інструменти управління інтеграцією, функції та важелі інтеграції, що функціонують на основі зв'язків суб'єктів та об'єктів взаємозалежних між собою цілей і мають на меті досягнення цілісності всередині механізму.

Даний механізм використовується для того щоб поступово визначити доцільність процесу формування взаємодії між банками та страховиками. Даний механізм на початковому етапі може використовувати як страховик так і банк, деякі розбіжності будуть на етапі оцінки власних можливостей та загальної оцінки фінансової установи. В даний механізм було додано економічні закони та методи забезпечення діяльності організацій. Додатково було розглянуто фактори впливу на взаємодію банку і страхової компанії

* - Сформовано автором на основі[19]

Рисунок 1.7 Механізм взаємодії банків та страхових компаній

Страхові компанії можуть запропонувати банкам використовувати такі види страхування у своїй діяльності як зображено на рисунку 2.8, а саме особисте страхування персоналу банку та клієнтів включатиме страхування від нещасних випадків, медичне страхування та звісно довгострокове страхування життя.

Крім особистого страхування ктраховики пропонують здійснювати страхування майна як самого банку так і відідувачів. Даний вид страхування представлений: страхуванням цінностей, корток при перевезенні та зберігані, також банк може застрахуватися від незапланованих перерв у діяльності установи за особливими умовами, які представляє страховик.

Так як банківська діяльність є дуже ризиковою та відповідальною відбувається страхування професійної відповідальності працівників та та можливе страхування контрагентів за невчасне, не повне погашення боргу перед банком.

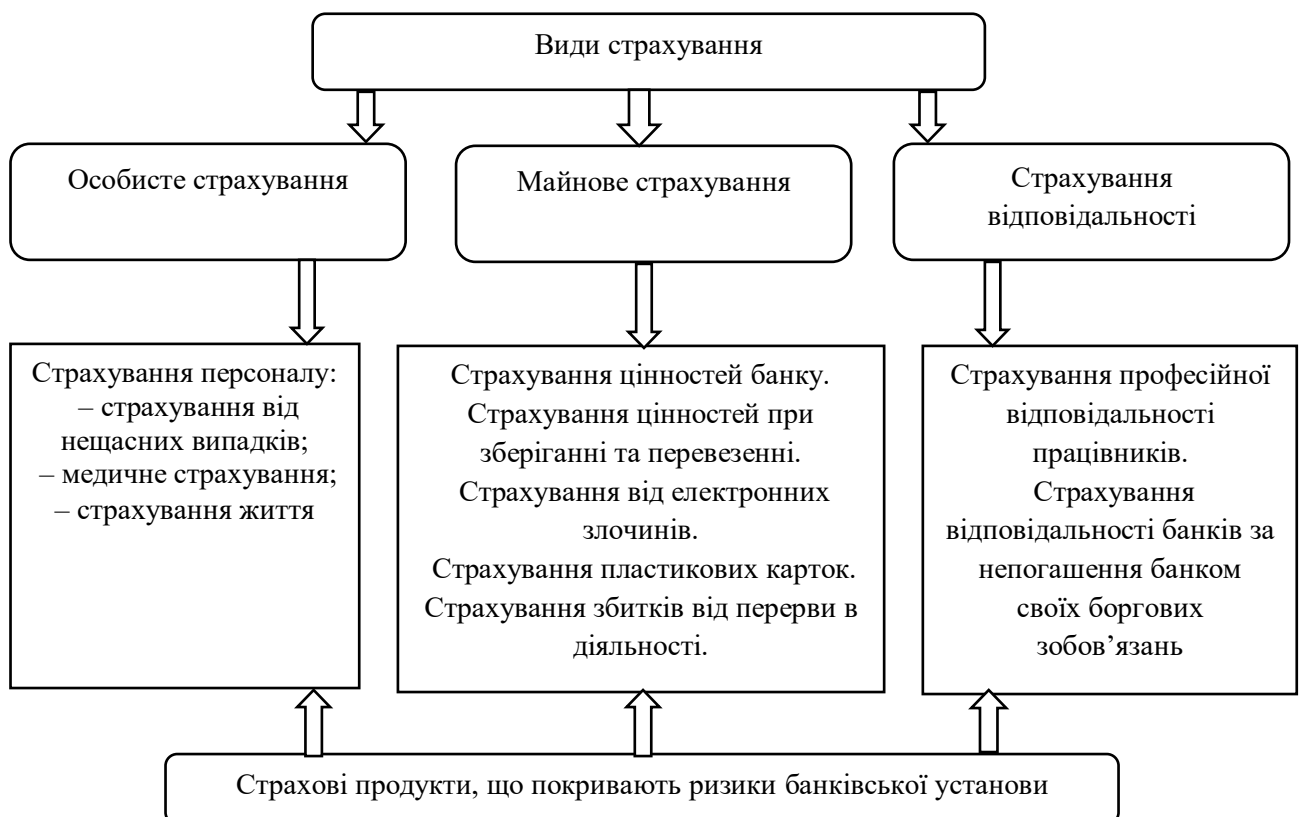

Рисунок 2.8 – Страхові продукти bancassurance в Україні –

2 Аналітична складова взаємодії банківських установ та страхових компаній

2.1 Аналітична оцінка стану банківського та страхового ринків в Україні за 2017-2019 рр.

Зараз у системі фінансових посередників банкам належить головна роль у сфері економіки. Банківські установи виступають основою механізму господарської діяльності країни. Вони не тільки обслуговують платіжний оборот в державі, але залучають тимчасові вільні грошові ресурси, з подальшим наданням позик.[11]. Через ефективну банківську діяльність та розвиток банківського сектору здійснюється реструктуризація економіки. В ринкових умовах між банками іде конкурентна діяльність, що змушує їх підвищувати ризиковість своїх операцій, що може призвести не лише до фінансових втрат, але й до банкрутства.

Страховий ринок України пропонує все ширший асортимент страхових послуг, про що свідчить, зокрема, широкий перелік форм страхового захисту як обов'язкового, так і добровільного страхування. Розвиток страхового ринку України є нагальною потребою, зумовленою зростанням рівня невизначеності та ризиковості економічних, політичних, соціальних та екологічних процесів. Об'єктивними умовами існування страхового ринку є суспільна потреба у страхових послугах та наявність страховика, здатного її задовольнити. На ринку страхування відбувається суспільне визнання страхової послуги, а його головною функцією є акумуляція та розподіл страхового фонду.

Проведемо аналіз основних показників банківської діяльності, спочатку розглянемо зміну кількості комерційних банків в Україні за останні 2017-2019 роки які зазначені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Кількості банків в Україні у 2017-2019 рр.*

	1.01.2018	1.01.2019	1.01.2020	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
Кількість діючих банків з них:	82	77	75	-7	91,4
з іноземним капіталом	38	37	35	-3	92,1
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	18	23	23	+5	127,7

* - Складено автором на основі [41]

Отже, як видно з таблиці 2.1, кількість діючих в Україні банків за останні три роки зменшилася на 8,6% і їх кількість складала на кінець на 2019 р. 75 од. Кількість банків, що мають іноземний капітал за три роки змінилася лише на 3 банки і їх кількість складала 35 банків.

У період 2017-2019 рр. спостерігається скорочення і кількості самих відділень банків в Україні (з 7699 од. на 31.12.2017 року до 6305 од. на 31.12.2019 року) [12]. Кількість діючих структурних підрозділів у банках за 2018 рік скоротилася на 447 – з 7699 до 7252 відділень. З початку 2019 року великі українські банки закрили майже 200 відділень. Найбільше скоротилась мережа державного АТ «Ощадбанк» та АТ КБ «Приватбанк», такі процеси зменшення тривають в Україні вже кілька років. Необхідно зазначити, що банківські відділення скорочувалися унаслідок втрати Україною частини території, виходу з ринку проблемних банків та внаслідок дотримання цілком стабільними банками власної політики (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка кількості діючих структурних підрозділів топ 10 банків України у 2017-2019р.р.[18]

№ з/п	Назва банку	2017рік	2018рік	2019рік	Абсолютне відхилення 2019 р. / 2017р. (+/-)
1	2	3	4	5	6
1	АТ «Укресімбанк»	83	65	61	+22
2	АТ «Укрсоцбанк»	263	231	53	-213
3	АТ «Ощадбанк»	3648	3205	2603	-1045
4	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	510	503	503	-7

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6
5	АТ КБ «Приватбанк»	2240	2243	2021	-219
6	ПАТ «ПУМБ»	159	165	180	+31
7	АТ «УкрСиббанк»	378	325	300	-78
8	АТ «ОТП БАНК»	84	85	86	+2
9	АТ «Альфа-Банк»	103	187	252	+149
10	АТ «Укргазбанк»	231	243	246	+15
Разом по банкам		7699	7252	6305	-1394

На основі даних НБУ і зі статистичних звітів про фінансові результати діяльності банків України [63] за період 2017- 2019 рр. охарактеризуємо зміну доходів та витрат банків України, тому що доходи і витрати банків є основними факторами на основі яких відбувається формування прибутку банків України (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Доходи і витрати банків України у 2017-2019 рр., млн грн[41]

Показники	2017рік	2018рік	2019рік	Абсолютне відхилення 2019/2017 рр. (+,-)	Відносне відхилення 2019/2017 рр. (+,-)
Доходи:	14557	14599	20179	+5621	+38,6%
процентні доходи	10563	11295	13281	+2718	+25,7%
комісійні доходи	2699	3760	4627	+1929	+71,4%
результат від торговельних операцій	484	-1059	1655	+1172	+242,1%
інші операційні доходи	607	434	480	-126	-20,7%
інші доходи	98	130	79	-19	-19,3%
повернення списаних активів	106	39	54	-52	-49,05%
Витрати:	14219	12908	14753	+534	+3,7
процентні витрати	6432	5686	6254	-176	-2,7
комісійні витрати	621	1086	1469	+848	+136,7
інші операційні витрати	490	687	821	+331	+67,5
загальні адміністративні витрати	2900	3601	4136	+1236	+42,6
відрахування в резерви	3112	1541	1759	-1353	-43,4
податок на прибуток	334	229	236	-98	-29,3
Чистий прибуток(збиток)	338	1691	5426	+5088	+1505,3

Із даних таблиці 2.3, наші банки у січні 2019 року за результатами своєї діяльності отримали чистий прибуток 5426 млн грн, це в рази більше ніж за минулі періоди (січень - грудень) 2017-2018 рр., чистий прибуток складав – 338 млн грн і – 1691 млн грн відповідно. У порівнянні з груднем 2017 року чистий прибуток збільшився на 5088 млн грн. і на кінець 2019 року складає – 5426 млн грн (рисунок 2.1).

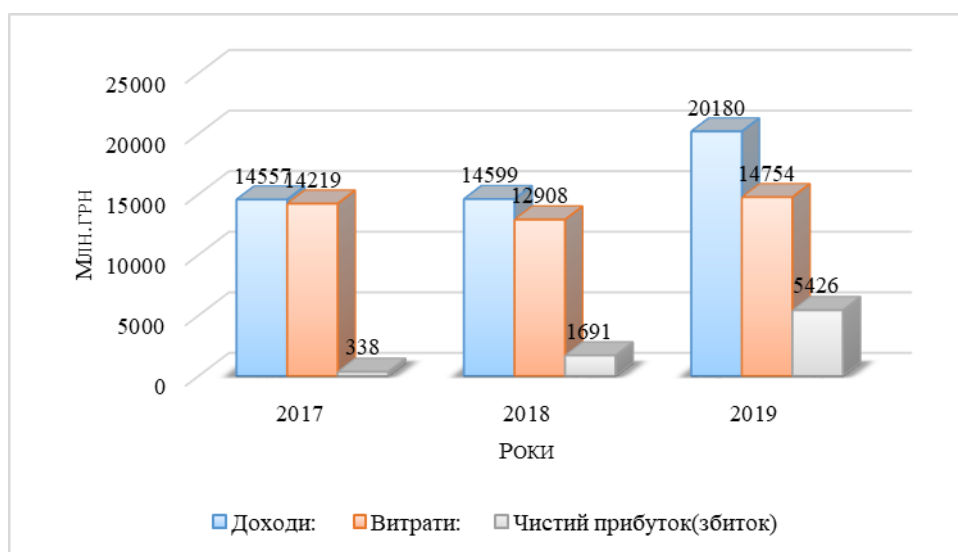

Рисунок 2.1 – Доходи та витрати банків у 2017-2019 роках

У структурі доходів станом за січень 2019 року більшу частку займають процентні доходи – 13281 млн грн, та комісійні доходи – 4627 млн грн, найменшу частку мають інші доходи та повернені списані активи. Найбільшу частку серед витрат складала – процентні витрати 6254 млн грн. та комісійні витрати- 4627 млн.грн. Натомість витрати банків у даний період зменшилися та в 2018 році складала 12908 млн.грн., але на превеликий жаль витрати знову почали збільшуватися у 2019 році і складала 14753 млн.грн.

Значне збільшення прибутковості банківської системи у 2018 році стало можливим завдяки зменшенню відрахування до резервів зі стабільним зростанням процентних та комісійних доходів. Розмір відрахування до

резервів банків зменшилися більш ніж удвічі - з 3112млн. грн. у 2017 році на 1541млн. грн. у 2018 році.

Суттєве зростання прибутковості банківської системи у 2018 році стало можливим за рахунок зменшення відрахувань у резерви при стабільному зростанні процентного та комісійного доходів. Зокрема, обсяг відрахувань банками у резерви скоротився більш як у двічі – з 49 206 тис. грн. у 2017 році до 23 705 млн. грн. у 2018 році. Водночас, чистий процентний та комісійний доходи банківської системи збільшилися загалом на 38%. зазначено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.4 – Сумарні активи українських комерційних банків у 2017-2019 р.р. (млн. грн.)[41]

Показники	1.01.2018	1.01.2019	1.01.2020
Активи в іноземній валюті	506533	494820	491855
Загальні активи (не скориговані на резерви)	1848333	1911093	1982628
Загальні активи (не скориговані) в іноземній валюті:	755091	778722	717422
готівкові кошти	44564	2029	717422
банківські метали	344	344	56878
Кошти в НБУ	37357	1997	369
Коррахунки, що відкриті в інших банках	96280	86547	76126
Строкові вклади в інших банках та кредити іншим банкам	28350	1992	118221
Цінні папери	425790	480608	1995
Надані кредити	1042798	1118618	538943
Резерви за активними операціями банків	516985	555871	1033539
Всього активів	1336358	1360764	1494460
Капітал	163597	155650	200854
Зобов'язання банків	1172761	1205114	1293606
Зобов'язання банків в іноземній валюті	613696	587929	568561
Строкові вклади інших банків та кредити від інших банків	50240	-	-
кошти суб'єктів господарювання	403927	406166	498156
кошти фізичних осіб	478565	508869	552592
кошти небанківських фінустанов	22907	23794	1973
Всього пасивів	1336358	1360764	1494460

Проаналізувавши ринок банківських послуг наступним етапом нам потрібно здійснити аналіз ринку страхових послуг за 2017-2019 роки.

В наш час ринок страхових послуг за рівнем капіталізації посідає друге місце в Україні серед небанківських фінансових посередників. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2019 р. дорівнювала 234 страховики, у тому числі з них страхові компанії зі страхування життя «life» – 23 компанії, страхові компанії з ризикових видів страхування «non-life» – 211 страховики (станом на 30.09.2018 р. – 285 компаній, у тому числі страхові компанії «life» – 31 компанія, та «non-life» – 254 компанії). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, зокрема, за дев'ять місяців 2019 року, у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року, кількість компаній зменшилася на 51, або у відсотковому відношенні на 18%.

Так ми маємо що за 2019 рік валові страхові премії склали 1.3% до відношення ВВП, це менше в порівнянні з 2018 роком. А частка чистих страхових премій до ВВП залишилась на рівні 2018 року та становила 1,0%. Якщо провести порівняння з 2018 роком то на 3 633,5 млн грн (7,3%) збільшився обсяг надходжень валових премій з страхування, а чисті страхові премії збільшилися на 15% та на 5 161,5 млн грн. Розглянемо основні показники діяльності на страховому ринку що представлені у таблиці 2.5

Таблиця 2.5 – Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка за 2017-2019 роки.

	Рік			Темпи приросту,%	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	2	3	4	5	6
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць					
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті	70 658,2	77 495,0	80 271,1	9,7	3,6
-зі страховальниками-фізичними особами	66 915,2	72 460,2	73 440,1	8,3	1,4

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	114 824,7	123 582,5	116 652,6	7,6	-5,6
Страхова діяльність, млн грн					
Валові страхові премії	43 431,8	49 367,5	53 001,2	13,7	7,4
Валові страхові виплати	10 536,	12 863,4	14 338,3	22,1	11,5
Рівень валових виплат, %	24,3%	26,1%	27,1%		
Чисті страхові премії	28 494,4	34 424,	39 586,0	20,8	15,0
Чисті страхові виплати	10 256,8	12 432,6	14 040,5	21,2	12,9
Рівень чистих виплат, %	36,0%	36,1%	35,5%		
Страхові резерви, млн грн					
Обсяг сформованих страхових резервів	22 864,4	26 975,6	29 558,8	18,0	9,6
- резерви зі страхування життя	8 389,6	9 335,1	10 273,7	11,3	10,1
- технічні резерви	14 474,8	17 640,5	19 285,1	21,9	9,3
Активи страховиків та статутний капітал, млн грн					
Загальні активи страховиків	57 381,0	63 493,3	63 866,8	10,7	0,6
Активи, визначені для представлення коштів страхових резервів	36 084,6	40 666,5	44 609,9	12,7	9,7
Обсяг сплачених статутних капіталів	12 831,3	12 636,6	11 066,1	-1,5	-12,4

Відбулося збільшення валових і чистих страхових премій у 2019 році на 74,7% що відповідно більше ніж у 2018 році на 5,0 в.п. Натомість валові витрати збільшилися на одну позицію і склали 27%, а рівень чистих виплат становив 35,5%, що менше на 0,6 в.п. ніж у 2018 році.

Так на 31.12.2019 на 2583,2 млн.грн зросли страхові резерви. Крім того було збільшення і резервів зі страхування життя на 10% і страхові резерви склали 938,6 млн.грн, а технічні резерви збільшились на 9% і становили відповідно 1644,3 млн.грн. Відбувалося і збільшення у 2019 році загальних активів на 373,5 млн.грн(0,6%).

Чисті страхові премії за 2019 рік становили 39 585 млн грн, що складає 74,6% від валових страхових премій. А за 2018 рік чисті страхові премії становили 34 424,3 млн грн, або 69,7% від валових страхових премій. Обсяги валових страхових премій за 2019 рік збільшились порівнянно з 2018 роком на 7,4%, у порівнянні з 2017 роком зросли на 22,0%.

Рисунок 2.2 – Динаміка страхових премій за 2017–2019 роки (млн грн)

Розмір валових страхових виплат за 2019 рік становив 14 338,3 млн грн, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – 13 762,4 млн грн, і з страхування життя – 575,9 млн грн. Валові страхові виплати за 2019 рік збільшилися на 11,5% (до 14 338,3 млн грн) порівнянно з аналогічним періодом 2018 року, чисті страхові виплати збільшилися на 12,9% і становили 14 040,5 млн грн. рисунок 2.3.

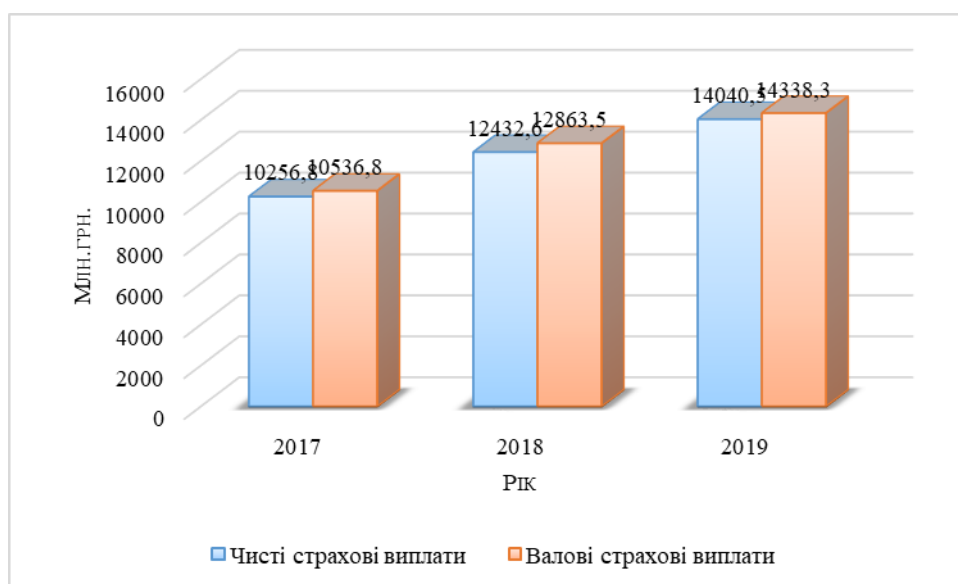

Рисунок 2.3 – Динаміка страхових виплат за 2017–2019 роки (млн грн)

У теперішній складний фінансовий стан страхові компанії розміщують свої вільні кошти на депозитах провідних банках країни. Страховики понад 40% своїх депозитів розмістили у державних банках. Така ситуація відбувається через нестабільні подія які відбулися з банками у 2015-2017 роках, тому страховики крім державних банків віддають перевагу і банкам з часткою іноземного капіталу.

Кошти страховиків розміщені переважно в 20 банках це приблизно 9,5 млрд. грн. Згідно офіційних даних до п'ятірки привабливих для страховиків банків увійшли: в Ощадбанку розміщено 1,52 млрд грн., Укргазбанку – 1,47 млрд грн, Укрексімбанку – 1,10 млрд грн., Креді Агріколь банку – 7,7 млн грн., а в Універсал банку 7,8 млн грн(див рисунок 2.4).

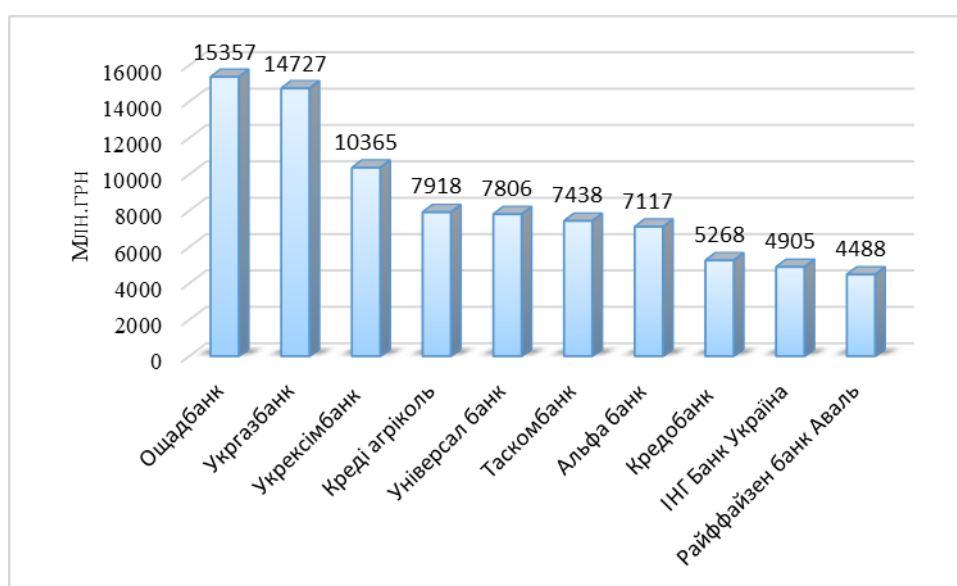

Рисунок 2.4 – Топ 10 банків у яких свої кошти розміщують страхові компанії у 2019р[51].

Своєрідність розвитку банківського страхування в Україні зумовлена недостатністю страхування, відсутністю чіткого законодавства, проявом негативу та недовірою клієнтів до страхових компаній, скритістю страхових

послуг, а також сумнівними діями, які використовують банки та страхові компанії [9]. Перелік банківських установ, які використовують співпрацю з страховими компаніями представлено в таблиці 2.6

Таблиця 2.6 – Топ-банків в Україні, які застосовують bancassurance станом на 01.01.2019 р.

№	Банки, з якими працюють страховики по фізичним особам	Банки, з якими працюють страховики по юридичним особам
1	Альфа-банк	Приватбанк
2	Приватбанк	Альфа-банк
3	Укрсоцбанк	Укрсоцбанк
4	Укрсиббанк	Укрсиббанк
5	Райффайзенбанк Україна	Промінвестбанк
6	Ощадбанк	Правекс-банк
7	ТАС-Комерцбанк	Райффайзенбанк Україна
8	Укргазбанк	Укргазбанк

Джерело: сформовано авторами на основі [45].

Проаналізувавши дані в табл. 2.7, можна сказати що «Приватбанк» має провідні позиції, а «Ощадбанку», який є державним банком та другим за розмірами активів, потрібно розширити свою діяльність та застосування bancassurance у своїй діяльності щодо співпраці з фізичними та юридичними особами. Це дасть змогу збільшити надходження додаткових комісій, знизить вартість послуг та можливість комплексного обслуговування будь-якого клієнта і тим самим зміцнить імідж та репутацію банку. Зараз банки прагнуть налагодити співпрацю з провідними вітчизняними страховими компаніями, які лідирують за рівнем страхових внесків, створюючи тим самим позитивне ставлення до реалізованої продукції. Основними партнерами є такі страховики: ARX, УСГ & Глобус, Уніка, Арсенал страхування, PZU Україна, СГ ТАС та інші [52] (таблиця 2.7). Так під час своєї діяльності банки співпрацюють з страховими компаніями які надають послуги страхування юридичних осіб, у таких провідних банках, як «Альфа-банк», «Приватбанк», «Правексбанк», та є позитивним те що також співпрацюють з державними банками: «Укргазбанк», «Укресімбанк».

Таблиця 2.7 – Топ-10 найбільших страховиків за валовими преміями за три квартали 2019 р.

Компанія	Обсяг валових премій, тис. грн
ARX	1 714 862
Уніка Життя	1 693 303
УСГ & Глобус	1 389 000
Арсенал страхування	1 382 183
ТАС СГ	1 323 612
PZU Україна	1 309 627
ІНГО Україна	1 153 447
Альфа страхування	751 447
ВУСО	728 394
Універсальна	687 726

Джерело: [45]

Відповідно до звіту Нацкомфінпослуг, у 2019 році були зароблені страхових премій, які становили 40,551 млрд грн це на 16 % більше ніж у попередньому році. Страхові компанії України за вказаний період зібрили чисті премії на суму 30,138 млрд грн. Це на 18 % більше, ніж у 2018 році.

На основі статистичного аналізу можна зробити висновок, що загалом на страховому ринку України динаміка чистих страхових премій і виплат має тенденцію до зростання (рисунок 2.5).

Рисунок 2.5 – Динаміка чистих страхових премій та виплат за 2016–2019 роки Джерело: [48].

Однак незважаючи на наявність таких партнерів, активність банків у страховій діяльності залишається поганою, що викликано вузьким колом надійних позичальників, та високий рівень невідповідності в економічному розвитку і завищені витрати на кредити.

Дослідження ринку банківського страхування показало збільшення чистих валових виплат за кредитним страхуванням та збільшення премій, що свідчить про збільшення ефективності вітчизняних страхових компаній на ринку банківського страхування та адекватне державне регулювання цього сегменту ринку. Так у лідерах є такі страхові компанії з іноземним капіталом: «АХА Страхування», «Уніка», «PZU Україна». Но не будем і забувати про вітчизняні страхові, які вже багато років працюють на ринку(СГ «ТАС», «Оранта», «Універсальна») та все більше розвиваються.

Протягом 2016-2019 рр. в Україні відносини між часткою банківських установ і страхових компаній у контексті банкострахування спостерігаємо стагнацію. Максимальне значення банкострахування в загальному обсязі збуту страхових продуктів в Україні сягнуло 7,1 % у 2016 році, у 2017 р. – 6,5 % і протягом 2017– 2019 р.р. поступово зростали 7 % (рисунок 2.6).

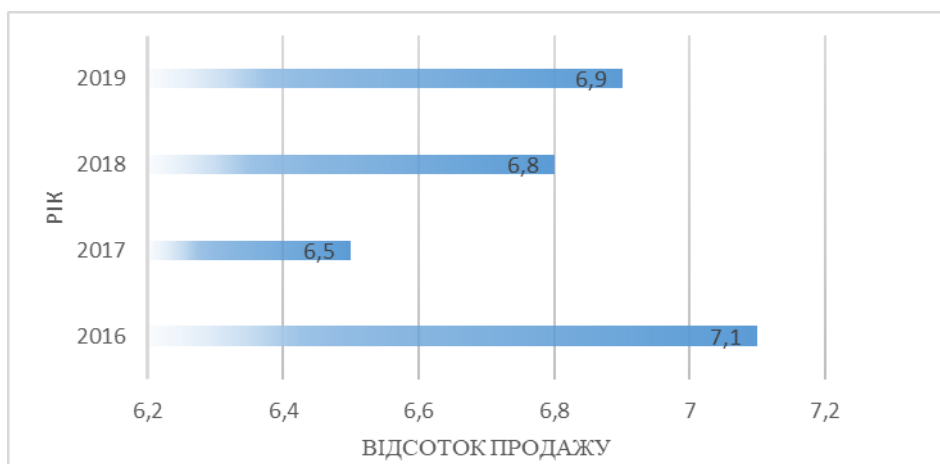

Рисунок 2.6 – Динаміка банкострахування в Україні протягом 2016–2019 років джерело: [25].

Станом на початок 2017 року в Україні було зареєстровано 25 банківських груп, у тому числі 10 за участю страховиків та 8 небанківських, з

них 7 за участю страхових компаній. Прикладом формування інтеграції на внутрішньому ринку є фінансово-промислова холдингова група «ТАС». Страхова компанія «Альфа - страхування» та ПАТ «Альфа-Банк», які входять до тієї ж міжнародної банківської страхової групи «Альфа-Груп».

За останні роки страхові компанії змінили свої інвестиційні пріоритети. Більшість їх активів використовується для придбання державних боргових цінних паперів.

У 2017-2018 року страхові компанії збільшили свої інвестиції у внутрішні державні облігації на 1 млрд грн до 6 млрд грн. Збільшились за абсолютним приростом корпоративних облігацій - зростання досягло 550 млн. Грн. [33].

Певною мірою страхові компанії втрачають довіру до акцій. Вони скоротили свій інвестиційний портфель на 1,5 млрд грн до 6,5 млрд грн.. Однак більшість грошових ресурсів страховиків накопичуються в банківських депозитах. Депозити становлять третину активів - 11 млрд грн. Невелике збільшення цього портфеля свідчить про те, що депозити дещо знизили свою дохідність порівнянно з внутрішніми державними облігаціями [30].

Тривалий час на страховому ринку склалася практика інвестування майже всіх активів у депозити. Така діяльність багатьох страхових компаній базувалася на взаємодії з банками, а депозити були обернені «пропорційні платі» за співпрацю. Банківські депозити залишались найбільш стабільним інструментом отримання доходу. Однак за останні роки в умовах дестабілізації банківського сектору страхові компанії втратили близько 3 мільярдів гривень у неплатоспроможних банках. Це змусило страховиків шукати більш надійні альтернативи інвестуванню.

2.2 Оцінка фінансово- господарської діяльності АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 рр.

АТ «Ощадбанк» є одним з найбільших універсальних банків України, що працює на вітчизняному ринку з 1991 року та пропонує широкий спектр фінансових послуг як фізичних осіб так і для корпоративних клієнтів. У 2010 році банк був перереєстрований у публічне акціонерне товариство згідно зі змінами у законодавстві України, що набрали чинності у 2009 році

Банк є правонаступником Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку України, зареєстрованого Національним банком України (далі - НБУ) 31 грудня 1991 року. Відкрите акціонерне товариство Державний ощадний банк України було створено відповідно до Розпорядження Президента України № 106 від 20 травня 1999 р. та постанови Кабінету Міністрів України № 876 від 21 травня 1999 р. Шляхом перетворення Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку України на Державний ощадний банк України. Відкрите акціонерне товариство. Відкрите акціонерне товариство Державний ощадний банк України було зареєстровано НБУ 26 травня 1999 року під номером 4. Зміна назви банку на Публічне акціонерне товариство Державний ощадний банк України було зареєстровано 7 червня 2011 року.

Банк діє на підставі банківської ліцензії, виданої Національним банком України. Банк має загальну ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій та ліцензію Національної комісії з цінних паперів та бірж (далі - НКЦПФР) на операції з цінними паперами.

Основним видом діяльності Банку є ведення банківських рахунків та залучення депозитів юридичних та фізичних осіб, кредитування, платежі, торгівля цінними паперами та валютні операції.

У своїй діяльності Банк керується Конституцією та законами України "Про банки та банківську діяльність", "Про Національний банк України",

"Про господарські товариства", іншими законами України, нормативними актами Національного банку України та цим Статутом[1].

Станом на 1 січня 2018 року АТ «Ощадбанк» за величиною власного капіталу посідав перше місце серед банків України. При цьому за обсягом активів 220.7 млрд. грн., 2 місце входив до першої групи комерційних банків України. Всього залучених коштів клієнтів – 149.8 млрд. грн. – 2 місце; Всього виданих кредитів – 65.9 млрд. грн. – 2 місце. Кредитно-інвестиційний портфель 172.6 млрд.грн.

Розгалужена мережа Ощадбанку налічує близько 2000 відділень, а персонал фінансової установи становить близько 12 тисяч співробітників.

Ощадбанк має розвинену мережу кореспондентських рахунків в усіх основних валютах і налагоджені зв'язки з провідними іноземними банками. Банк проводить постійну роботу із розвитку співпраці.

2019 рік став роком подальшого розвитку роздрібного бізнесу Банку. Ощадбанк є одним з лідерів банківського ринку за динамікою портфеля депозитів фізичних осіб, з часткою ринку 22% на кінець 2019 року. Лідерські позиції Банк утримує також і у сфері роздрібного кредитування, що за 2019 рік чистий кредитний портфель роздрібного бізнесу збільшився на 2,2 млрд грн. Банк активно видає автокредити, іпотечні кредити, а також банк вийшов на такі ринки кредитування, як кредити готівкою (кеш-кредити) та кредити на придбання автомобіля з пробігом.

Кількість кеш-кредитів хоть і це - новий ринок для продаж, становила понад 11 тис. на кінець 2019 року. Банк займає 2-ге місце серед банків країни за обсягами комісійного доходу роздрібного бізнесу, а також за кількістю активних платіжних карток та користувачів цифровими каналами обслуговування (сервіс "Ощад 24/7"),кількість користувачів Ощад 24/7 - 3,26 млн. у 2018 році та відбулося збільшення у 2019 році до 4 млн.[45]

Акціонерне товариство «Ощадбанк» є учасником національної депозитарної системи і діє на підставі ліцензій Національної комісії з цінних

паперів та фондового ринку на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності.

Проведемо аналіз фінансових результатів діяльності банку.

Аналіз структури активів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу та структури активів АТ «Ощадбанк» за 2017-2019 роки

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Частка в активах, %			Зміни в структурі, в.п	
				2017р.	2018р.	2019р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	12284730	10634527	36723642	5,24	4,87	14,64	-0,38	+9,77
Кошти в інших банках	16732798	10008486	18269802	7,14	4,58	7,28	-2,56	+2,70
Інші фін. активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	21767423	41591931	38578397	9,29	19,04	15,38	9,75	-3,66
Кредити та заборг. клієнтів	74502537	67543176	65168344	31,81	30,92	25,98	-0,88	-4,94
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю	72901636	57161707	38228273	31,12	26,17	15,24	-4,95	-10,93
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	25202756	17836598	36809510	10,76	8,17	14,67	-2,59	+6,51
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	24800	24800	24800	0,01	0,01	0,01	0,001	-0,001
Інвестиційна нерухомість	0	796869	809070	0,00	0,36	0,32	0,36	-0,04
Дебіторська заборг. щодо поточ. по-датку на прибуток	294693	267324	270255	0,13	0,12	0,11	-0,003	-0,01
Відстрочений податковий актив	25586	269730	155053	0,01	0,12	0,06	+0,11	-0,06
Основні засоби та нематеріальні активи	7614577	8953527	9965798	3,25	4,10	3,97	+0,85	-0,13
Інші фінансові активи	1067488	1449345	3575921	0,46	0,66	1,43	+0,21	+0,76
Інші активи	1822015	1892605	2286753	0,78	0,87	0,91	+0,09	+0,05
Усього активів	23424104 4	21843063 1	25086562 4	100,0	100,0	100,0	-	-

На основі аналізу наведеного у таблиці 2.8, відмітимо, що у 2017 році, найбільшу частку у структурі активів банку займали кредити та заборгованість клієнтів, а саме 31,81 %. Також значну частку склали і цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід. Важливу роль становила питома вага грошових коштів та їх еквівалентів, яка у 2017 році склала 5,24%. Питома вага основних засобів та нематеріальних активів склала та коштів в інших банках склали 3,25 % і 7,14% відповідно. Інші статті активу балансу не мали значного впливу на структуру активів банку.

У 2018 році найбільшу частку у структурі активів банку, як і в попередніх аналізованих періодах, займали кредити та заборгованість клієнтів, питома вага яких склала 30,92%, що на 0,88 в.п. менше, ніж у 2017 році. Питома вага цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід зменшилась на 4,95 в.п. і склали 57161707 тис.грн.

Питома вага основних засобів та нематеріальних активів склала 4,10%, що на 0,85 в.п. більше, ніж у 2017 році. Частка грошових коштів та їх еквівалентів склала 4,87%, що на 0,38 в.п. менше, ніж у 2017 році. Інші фін. активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток у 2018 році зросли на 9,75 в.п і склали 41591931 тис грн що у частці активів склали 19.04%

У 2018 році у частці активів появилася питома вага інвестиційної нерухомості що склала 0,36%. Інші статті активу балансу не мали значного впливу на структуру активів банку.

У 2019 році, як і в попередніх аналізованих періодах, найбільшу частку у структурі активів банку займали кредити та заборгованість клієнтів, яка у порівнянні з 2018 роком зменшилася на -4,94 в.п. і склала 25,98 %. Значно почала збільшуватися питома вага грошових коштів та їх еквівалентів, яка у 2019 році склала 14,64 %, що на 9,77 в.п. більше, менше у 2018 році. Значно

почала збільшуватися кошти в інших банках і склали на кінець 2019 року 18269802 тис. грн.

Питома вага основних засобів та нематеріальних активів склала 3,97 %, що на 0,13 в.п. менше, ніж у 2018 році. Інші статті активу балансу не мали значного впливу на структуру активів банку. Питома вага цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю 2019 році у порівнянні з 2018 роком зросла на 6,51 в.п. і склала 14,67 %. Динаміка активів АТ «Ощадбанк» у 2015-2017 роках наведено у таблиці 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз активів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн.		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %.	
				2018/ 2017р.	2019/ 2018р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	12284730	10634527	36723642	-1650203	26089115	-13,4	+245,3
Кошти в інших банках	16732798	10008486	18269802	-6724312	8261316	-40,2	+82,5
Інші фін. активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	21767423	41591931	38578397	19824508	-3013534	+91,1	-7,2
Кредити та заборг. клієнтів	74502537	67543176	65168344	-6959361	-2374832	-9,3	-3,5
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	72901636	57161707	38228273	-15739929	-18933434	-21,6	-33,1
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	25202756	17836598	36809510	-7366158	18972912	-29,2	+106,4
Інвестиції в асоційовані дочірні компанії	24800	24800	24800	0	0	0,0	0,0
Інвестиційна нерухомість	0	796869	809070	796869	12201	0,0	+1,5
Дебіторська заборг. щодо поточ. по-датку на прибуток	294693	267324	270255	-27369	2931	-9,3	+1,1
Відстрочений податковий актив	25586	269730	155053	244144	-114677	+954,2	-42,5
Основні засоби та нематеріальні активи	7614577	8953527	9965798	1338950	1012271	+17,6	+11,3

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші фінансові активи	1067488	1449345	3575921	381857	2126576	+35,8	+146,7
Інші активи	1822015	1892605	2286753	70590	394148	+3,9	+20,8
Усього активів	23424104 4	21843063 1	25086562 4	-15810413	32434993	-6,7	+14,8

Як свідчать результати аналізу, наведені у таблиці 2.12 грошові кошти та їх еквіваленти у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилися на 13,2 % і склали 10634527 тис. грн. У 2019 році їх обсяг склав 36723642 тис. грн, що на 245 % більше, ніж у 2018 році.

Кошти в інших банках у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилися на 40,2 % і склали 10008486 тис. грн. У 2019 році їх обсяг склав 18269802 тис. грн, що на 182,5% більше, ніж у 2018 році (рисунок 2.7).

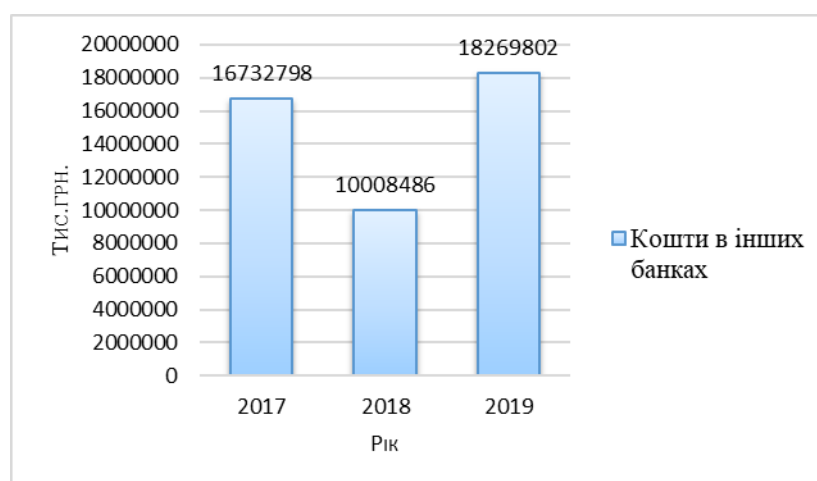

Рисунок 2.7 – Динаміка коштів в інших банках АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком збільшилися на 91,1% і склали 4159 тис. грн, а у 2019 році їх обсяг зменшився на 90 % і склав 3857 тис. грн.

Кредити та заборгованість клієнтів у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилися на 9,3 % і склали 67543176 тис. грн, а у 2017 році їх

вартість ще зменшилась на 3,5 % і склала 65168344 тис. грн, що спричинено не лише активізацією зменшення кредитної діяльності банку, а й зменшенням кредитів виданих в іноземній валюті, у зв'язку із зростанням курсу іноземних валют (рисунок 2.8).

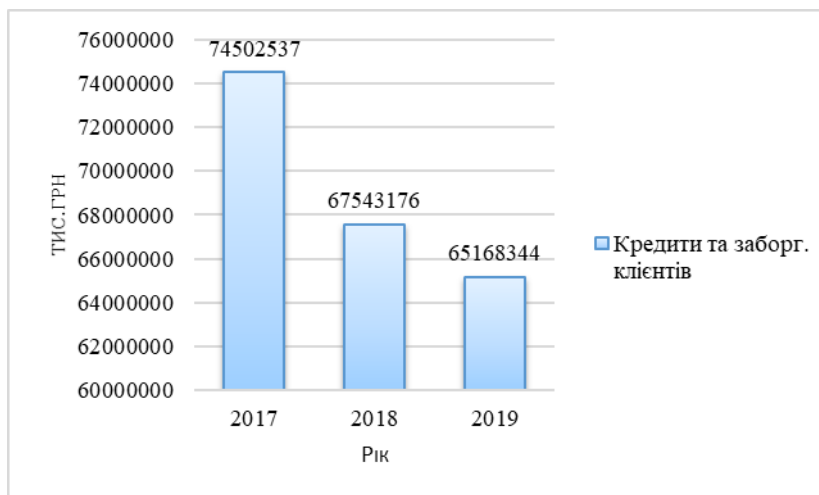

Рисунок 2.8 – Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Інвестиційна нерухомість у 2019 році, у порівнянні з 2018 роком зросла на 1,5 % і склала 809070 тис. грн, а у 2017 році даний показник не враховувався

Дебіторська заборгованість, щодо поточного, податку на прибуток у 2018 році зменшилась на 9,3% і складала 267324 тис грн. згодом у 2019 році заборгованість зросла на 1.1% у порівнянні з попереднім.

Рисунок 2.9 – Динаміка дебіторської заборгованості АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Основні засоби та нематеріальні активи у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком збільшилися на 17,6 % і склали 8953527 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх вартість зростає ще на 11,3 % і склала 9965798 тис. грн (рисунок 2.10).

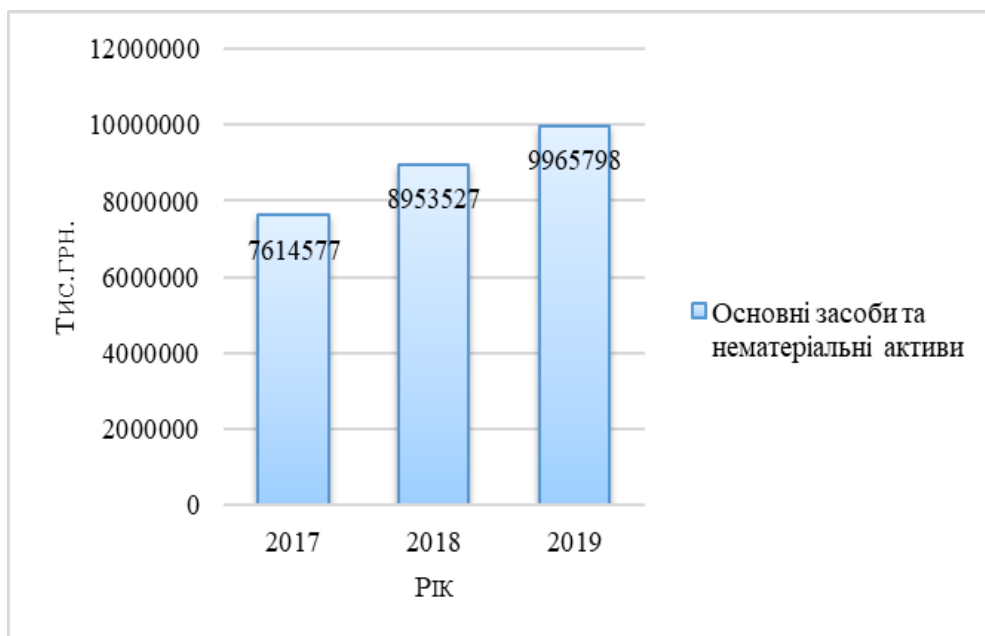

Рисунок 2.10 – Динаміка основних засобів та нематеріальних активів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Інші фінансові активи банку у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зросли на 35,8 % і склали 3575921 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх вартість зросла на 146,7 % і склала 381857 тис. грн.

Інші активи банку у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилися на 3,9 % і склали 1892605 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх вартість зросла на 20,8% і склала 2286753 тис. грн.

Загальний обсяг активів банку у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилася на 6,7 % або на 15810413 тис. грн і склав 218430631 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком вартість активів зросла на 14,8%, та склала 25086562 грн (рисунок 2.11).

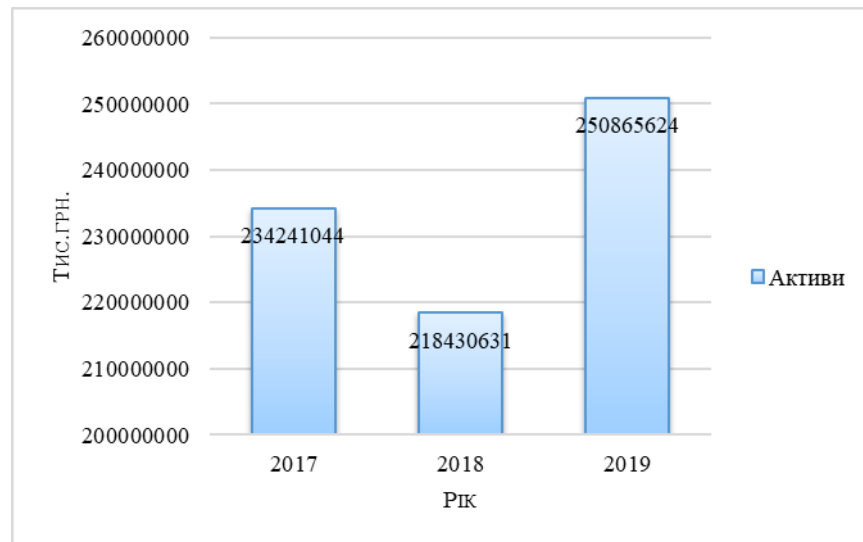

Рисунок 2.11 – Динаміка активів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Проаналізуємо склад та структуру зобов'язань АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках (таблиця 2.10).

Таблиця 2.10 – Аналіз складу та структури зобов'язань АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Частка в зобов'язаннях, %			Зміни в структурі, в.п	
				2017р.	2018р.	2019р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
Кошти банків	8414105	6382454	4237332	4,15	3,19	1,83	-0,96	-1,36
Кошти клієнтів	14830224 6	15144772 1	19880873 2	73,12	75,77	85,95	+2,65	+10,18
Кошти отримані від НБУ	5000000	0	0	2,47	0,00	0,00	-2,47	0,00
Відстрочені податкові зобов'язання	559155	399867	524848	0,28	0,20	0,23	-0,08	+0,03
Інші залучені кошти	34869093	34787028	18554033	17,19	17,40	8,02	+0,21	-9,38
Резерви за зобов'язаннями	72009	311094	526697	0,04	0,16	0,23	+0,12	+0,07
Інші фінансові зобов'язання	2262359	3042746	4997515	1,12	1,52	2,16	+0,41	+0,64
Інші зобов'язання	439426	637212	1201916	0,22	0,32	0,52	+0,10	+0,20
Субординований борг	2903462	2879790	2462640	1,43	1,44	1,06	+0,01	-0,38
Усього зобов'язань	20282185 9	19988791 6	23131371 8	100,00	100,00	100,00	0	0

На основі проведеного аналізу відмітимо, що у 2017 році найбільшу питому вагу у структурі зобов'язань банку займали кошти клієнтів, частка яких склала 73,12 %. Також значну питому вагу займали і кошти банків, частка яких склала 4,15 %, що на 3.2 в.п. менше, ніж у 2016 році. Інші залучені кошти мали частку 17,19%. Інші статті зобов'язань банку мали незначну питому вагу та не здійснювали суттєвого впливу на структуру зобов'язань.

У 2018 році найбільшу питому вагу у структурі зобов'язань банку займали кошти клієнтів, частка яких склала 75,77 %, що на 2,65 в.п. більше, ніж у 2017 році. (рисунок 2.12) Частка коштів банків склала 3,19%, що на 0,96 в.п. менше, ніж у 2017 році. Інші статті зобов'язань банку мали незначну питому вагу та не здійснювали суттєвого впливу на структуру зобов'язань.

У 2019 році найбільшу питому вагу у структурі зобов'язань банку займали кошти клієнтів, частка яких склала 85,95 %, що на 10,18 в.п. більше, ніж у 2018 році. Питома вага кошти банків склала 1,83%, що на 1,36 в.п. менше, ніж у 2018 році. Частка інших залучених коштів склала 8,02% що зменшилась у порівнянні з попереднім роком на 9,38 пункти. Питома вага інших зобов'язань банку склала 0,52%. Питома вага інші фінансові зобов'язання склала 2,16%, що на 0,64 в.п. більше, ніж у 2018 році. Інші статті зобов'язань банку мали незначну питому вагу та не здійснювали суттєвого впливу на структуру зобов'язань.

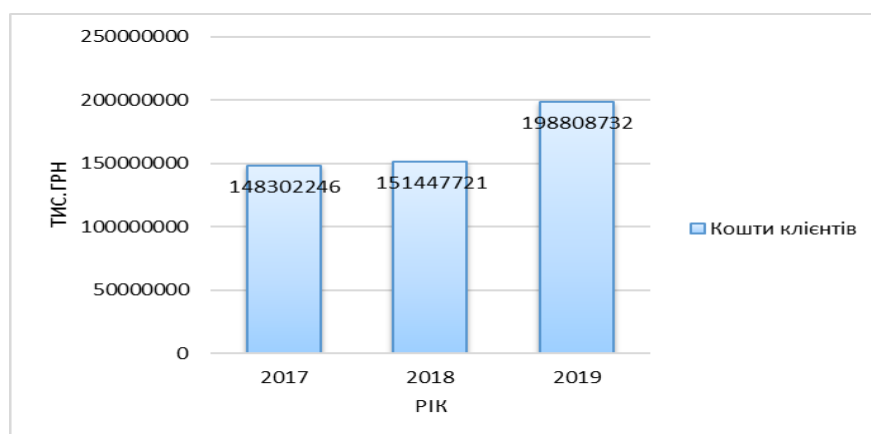

Рисунок 2.12 – Динаміка коштів клієнтів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

В даний час банківські операції базуються на залучених (позичкових) кредитних ресурсах, які є зобов'язаннями банку. Зобов'язання банку є найбільшою, що не належить банку частку ресурсів, використовувану на певних умовах в якості фінансового джерела. Їх частка по різних банках коливається в межах 75-85% фінансових ресурсів. Головну частину залучених коштів банків становлять депозити. Динаміка зобов'язань АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз зобов'язань АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн.		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %.	
				2018/ 2017р.	2019/ 2018р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
Кошти банків	8414105	6382454	4237332	-2031651	-2145122	-24,1	-33,6
Кошти клієнтів	14830224 6	15144772 1	19880873 2	3145475	47361011	2,1	+31,3
Кошти отримані від НБУ	5000000	0	0	-5000000	0	0,0	0,0
Відстрочені податкові зобов'язання	559155	399867	524848	-159288	124981	-28,5	+31,3
Інші залучені кошти	34869093	34787028	18554033	-82065	-16232995	-0,2	-46,7
Резерви за зобов'язаннями	72009	311094	526697	239085	215603	+332,0	+69,3
Інші фінансові зобов'язання	2262359	3042746	4997515	780387	1954769	+34,5	+64,2
Інші зобов'язання	439426	637212	1201916	197786	564704	+45,0	+88,6
Субординований борг	2903462	2879790	2462640	-23672	-417150	-0,8	-14,5
Усього зобов'язань	20282185 9	19988791 6	23131371 8	-2933943	31425802	-1,4	+15,7

Як свідчать результати таблиці 2.14 кошти банків у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком зменшилися на 24,1% і склали 6382454 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг також продовжував зменшуватись на 33,6% і склав 4237332 тис. грн (рисунок 2.12).

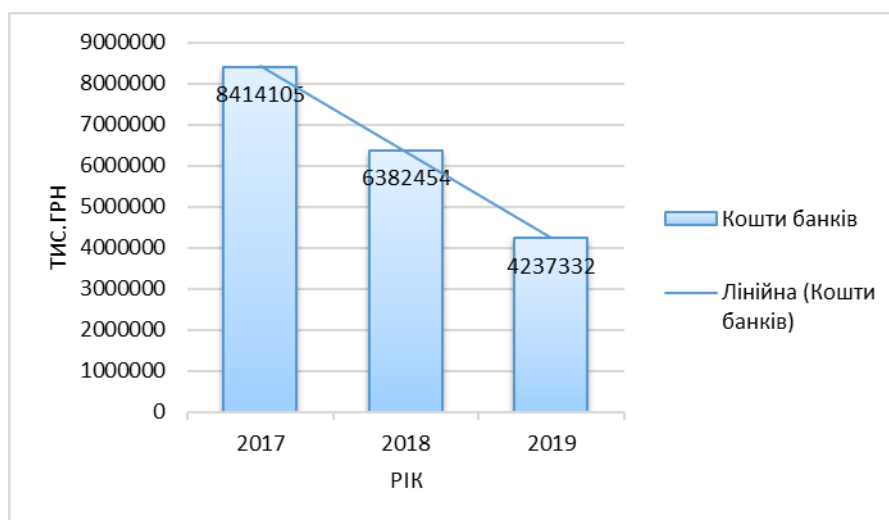

Рисунок 2.13 – Динаміка коштів банків АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Кошти клієнтів у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком збільшилися на 2,1% і склали 151447721 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг зріс на 31,3% і склав 198808732 тис. грн

Інші залучені кошти 2018 році, в порівнянні з 2017 роком зменшилися на 0,2% і склали 34787028 грн, але це не так різко як у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг зменшився на 46,7% і склав 34787028 грн.

Резерви за зобов'язаннями банку у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком нарощувався і збільшився до 311094 грн що у відсотках становило 332,% , а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг збільшився ще на 69,3 % і склав 526697 грн. також і збільшувалися протягом цих років і інші фінансові зобов'язання і на кінець 2019 року становили 4997 тис. грн.

Загальний обсяг зобов'язань банку у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком зменшився на 1,4 % і склав 199887916 грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг зріс на 15,7 % і склав 231313718 грн. Аналіз складу та структури власного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках наведений у таблиці 2.14

Таблиця 2.12 – Аналіз складу та структури власного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Частка у власному капіталі, %			Зміни в структурі, в.п	
				2017р.	2018р.	2019р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
Статутний капітал	43722720	49472840	49472840	139,2	266,8	253,0	127,6	-13,8
Незарєєстрований статутний капітал	5750120	0	0	18,3	0,0	0,0	-18,3	0,0
Резервні та інші фонди банку	269992	269992	269992	0,9	1,5	1,4	0,6	-0,1
Резерви переоцінки	3229034	2718933	3516892	10,3	14,7	18,0	4,4	3,3
Нерозподілений прибуток/ непокритий збиток	- 21552680	-33919051	- 33707817	-68,6	-182,9	-172,4	-114,3	10,5
Усього власного капіталу	31419185	18542714	19551906	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

На основі проведеного аналізу відмітимо, що у 2017 році найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу банку займав статутний капітал. Також значною була частка незарєєстрованого статутного капіталу, яка у порівнянні з 2016 роком зросла склала 18,3 %. Непокритий збиток займав також значну питому вагу у структурі власного капіталу банку та протягом аналізованого періоду зростав.

У 2018 році найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу банку займав статутний капітал у порівнянні з 2019 роком він у відсотковому відношенні збільшився в загальному складі структури, але сума залишилася такою як і в 2018 році. Питома вага резервів та інших фондів банку склала 1,5 %, що на 0,6 в.п. більше, ніж у 2017 році. Значною також була і питома вага резервів переоцінки, частка яких відповідно склала 14,7% та збільшилась у 2018 році на 4,4 поділки, та у 2019 році даний показник у частці становив 18% та збільшився на 3,3 в.п. та становив 3516892 грн

Проаналізуємо динаміку власного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках (таблиця 2.13).

Таблиця 2.13 – Аналіз власного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн.	Відносне відхилення (приріст/
----------	--------------------	--------------------	--------------------	---	-------------------------------------

				зменшення) у %.			
				2018/ 2017р.	2019/ 2018р.	2018/ 2017р.	2019/ 2018р.
Статутний капітал	43722720	49472840	49472840	5750120,0	0,0	13,2	0,0
Незарєєстрований статутний капітал	5750120	0	0	-5750120,0	0,0	0,0	0,0
Резервні та інші фонди банку	269992	269992	269992	0,0	0,0	0,0	0,0
Резерви переоцінки	3229034	2718933	3516892	-510101,0	797959,0	-15,8	29,3
Нерозподілений прибуток/ збиток	-21552680	-33919051	-33707817	12366371,0	211234,0	57,4	-0,6
Усього власного капіталу	31419185	18542714	19551906	-12876471,0	1009192,0	-41,0	5,4

Протягом аналізованого періоду статутний капітал банку зазнав змін. Так, у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком його обсяг зріс на 13,2% і склав 49472840 тис. грн, тому протягом 2018-2019 років він не змінювався залишився на тому ж самому рівні (рисунок 2.14).

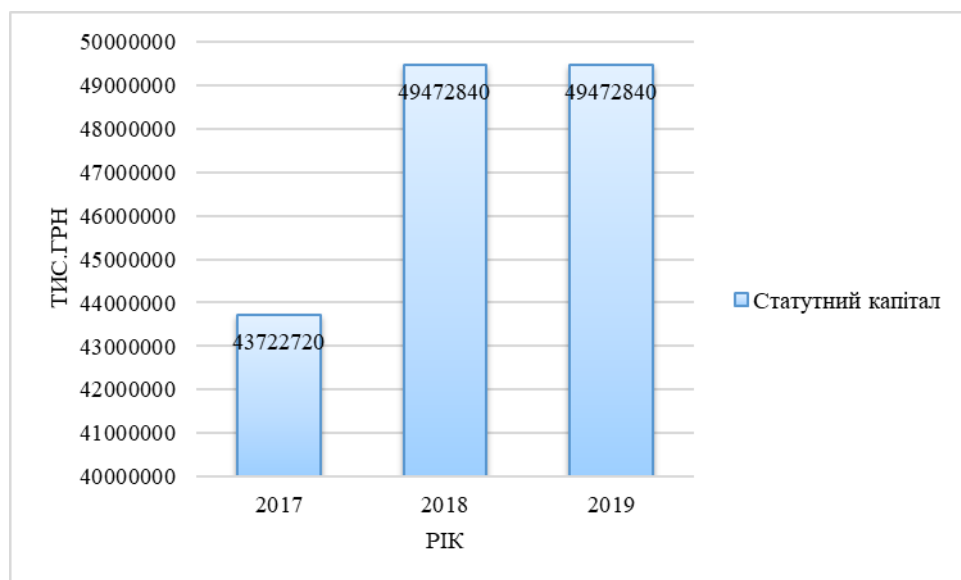

Рисунок 2.14 – Динаміка статутного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

У 2017 році у структурі власного капіталу банку знаходився нерозподілений прибуток у сумі -21552680 тис. грн, а у 2017-2019 роках –

нерозподілений збиток, який у 2018 році зріс на 57,4 % в порівнянні з 2017 роком і склав 33919051 тис. грн. та дана тенденція продовжувала у 2019 році частково зменшуватися і зменшилась на 0,6% і складала вже 33707817 тис. грн.

Резерви та інші фонди банку впродовж 2017-2019 років не зазнали змін і залишалися на рівні 269992 тис. грн.

Загальний обсяг власного капіталу у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком зменшився на 41,% і склав 18542714 тис. грн, а у 2019 році в порівнянні з 2018 роком його обсяг зріс на 5,4 % і склав 19551906 тис. грн, що було спричинено значним зростанням статутного капіталу (рисунок 2.15).

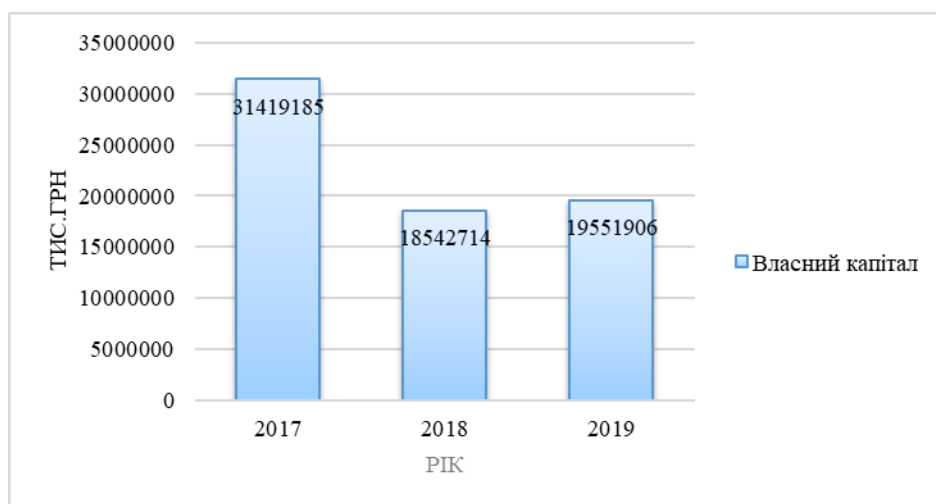

Рисунок 2.15 – Динаміка власного капіталу АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Склад та динаміка фінансових результатів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках наведена у таблиці 2.17

На основі проведеного аналізу ми маємо, що впродовж аналізованого періоду процентні доходи банку мали тенденцію до зменшення. Так, у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком їх обсяг зменшився на 2 %, а у 2019 році в порівнянні з 2017 роком – на 1,5 % і склав 19058214 тис. грн.

Комісійні доходи банку у 2018 році зросли на 32,7% в порівнянні з 2017 роком, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх обсяг зріс на 21,4% і склав 6443848 тис. грн.

Процентні витрати банку у даному періоді зменшувалися і у 2018 році склали 13894739 тис. грн, що на 2,3 % менше, ніж у 2017 році. Тенденція зменшення продовжувалася і в 2019 році і становили 328165 тис грн.

Комісійні витрати банку стрімко збільшились у 2018 році, в порівнянні з 2017 роком та зросли на 41,4%, та продовжували збільшуватися і у 2019 році до суми 2240348 тис.грн. Розглянувши також і торговий результат ми бачимо що він почав стрімко зменшуватися у порівнянні з 2017 роком він досягав позначки 703879 грн, а наприкінці 2019 року досяг рівня від'ємного результату 194541 грн

У загальному за результатами своєї діяльності у 2017 році банк отримав прибуток у сумі 558523 тис. грн. У 2017 році банк став знову прибутковим, розмір прибутку сягнув 162238 тис. грн. У 2019 році розмір прибутку збільшився у порівнянні з 2018 роком на 57,3% і склав 255157 тис. грн.

Таблиця 2.14 – Склад та динаміка фінансових результатів АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Показник	2017р., тис.грн	2018р., тис.грн	2019р., тис.грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %.	
				2018- 2017рр.	2019- 2018рр.-	2018- 2017рр.	2019- 2018рр.-
1	2	3	4	5	6	7	8
Процентні доходи	19740676	19344984	19058214	-395692,0	-286770,0	-2,0	-1,5
Процентні витрати	14228173	13894739	13566574	-333434,0	-328165,0	-2,3	-2,4
Комісійні доходи	4001099	5307576	6443848	1306477,0	1136272,0	32,7	21,4
Комісійні витрати	1302784	1842092	2240348	539308,0	398256,0	41,4	21,6
Торговий результат	703879	-1720717	-194541	-2424596,0	1526176,0	-344,5	-88,7
Відрахування до резервів	1404495	-3605815	-123935	-5010310,0	3481880,0	-356,7	-96,6

Продовження таблиці 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші операційні доходи	160182	380094	493397	219912,0	113303,0	137,3	29,8

Адміністративні та інші операційні витрати	7132826	11236199	9944385	4103373,0	-1291814,0	57,5	-11,5
Прибуток/ (збиток) до оподаткування	558544	32770	254188	-525774,0	221418,0	-94,1	675,7
Витрати на податок на прибуток	21	-129467	-968	-129488,0	128499,0	-	616609,5
Прибуток / (збиток)	558523	162238	255157	-396285,0	92919,0	-71,0	57,3

Динаміка прибутку (збитку) АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках наведена на рисунку 2.16

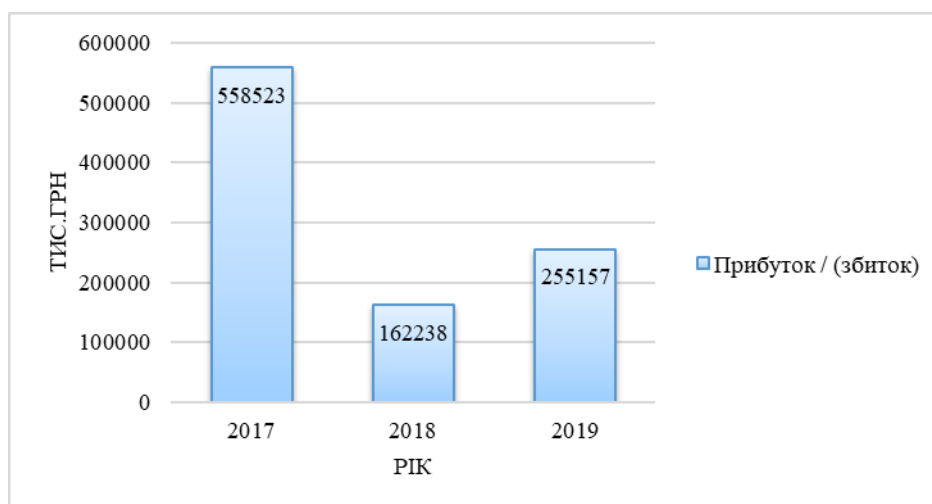

Рисунок 2.16 – Динаміка прибутку (збитку) АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках

Таким чином, Ощадбанк генерує нові ідеї, уважно відслідковує умови та змінами на ринку, прагне вдосконалювати умови співпраці зі своїми контрагентами, пропонує сучасні фінансових послуг на продаж.

3 Напрями активізації інтеграційних процесів між банками та страховими компаніями в Україні

3.1 Аналіз діяльності АТ «Ощадбанк» на ринку банкострахування у 2017-2019 р.р.

Свою діяльність АТ Ощадбанк розпочав на ринку фінансових послуг ще з початку незалежності, але з часом він розвивався і перейшов на новий рівень та частково почав вливатися в ринок страхування. Здійснимо аналіз діяльності банку на ринку банкострахування та визначимо основні пріоритети його розвитку.

АТ «Ощадбанк» співпрацює лише з надійними страховими компаніями, такими є: СК Арсенал страхування, ПрАТ МетЛайф, СК Уніка, СК Кардіфф та інші представлені в таблиця 3.1

Таблиця 3.1 – Перелік страховик компаній, що співпрацюють з АТ «Ощадбанк»*

Акредитовані страхові компанії		
Компанії зі страхування життя	Компанії зі страхування майна та відповідальності	Компанії по роботі з партнерами
–ПрАТ "МетЛайф" –ПрАТ "СК "УНІКА Життя" –ПрАТ СК "ПЗУ Україна страхування життя" –ТДВ "СК "АРКС ЛАЙФ"	–ПрАТ "СК ПЗУ Україна" –ПрАТ СК "УНІКА" –ПрАТ СК "Універсальна" –ПрАТ "СК "КАРДІФФ" –ТДВ "СК "Гардін" –ПрАТ "СГ "ТАС" –ПрАТ АСК "ІНГО Україна"	–ТДВ "СК "ВіДі – Страхування" –ТДВ "Експрес Страхування" –ПАТ "СК "Країна" –ПрАТ "СК "Український страховий стандарт" –ПрАТ "Європейське туристичне страхування" –ТДВ "НІКО Страхування"

*- Джерело побудовано на основі звітності банку

Страхові компанії, які хочуть співпрацювати з АТ «Ощадбанк» потребують дотримання певних характеристик та вимоги банку. Страхова компанія та її господарська діяльність повинна відповідати законодавству, а саме Закону України «Про страхування» з урахуванням усіх змін та поправок до нормативних актів. У керівників та власників компанії відсутні випадки, які можуть негативно впливати на ділову репутацію, і діяльність страхової компанії на ринку страхових послуг має становити не менше 3-х років.

Якщо розглядати з економічних показників то розмір статутного капіталу має бути більшим ніж мінімальне значення даного показника на поточну дату укладення угоди. Також сума активів повинна бути більшою за його статутний капітал на звітну дату. Важливу роль і відіграє частка переданих на страхування страхових платежів і їх частка не має перевищувати 60% загального обсягу попередніх платежів. Також страхова компанія має бути прибутковою, якщо страхова займається ризиковими видами страхування то частка збитку не має становити більше як 10% від власного капіталу. У розрізі чистих страхових платежів отримана від страхування наземного транспорту, обов'язкового та добровільного видів страхування цивільно- правової відповідальності власників транспортних засобів не досягати розміру понад 80% із загального обсягу страхових платежів.

Також однією із важливих умов має бути налагоджена співпраця з клієнтами, щоб вони могли дізнатися потрібну їм інформацію, тобто наявність у страховика цілодобової лінії підтримки та надання консультацій клієнтам[45, 50].

Витрати банку на страхування протягом 2017-2019р.р.(рисунок 3.1)

У 2017 році витрати склали 47 143 тис. грн.

У 2018 році витрати склали 42 598 тис. грн

У 2019 році витрати склали 19 130 тис. грн.

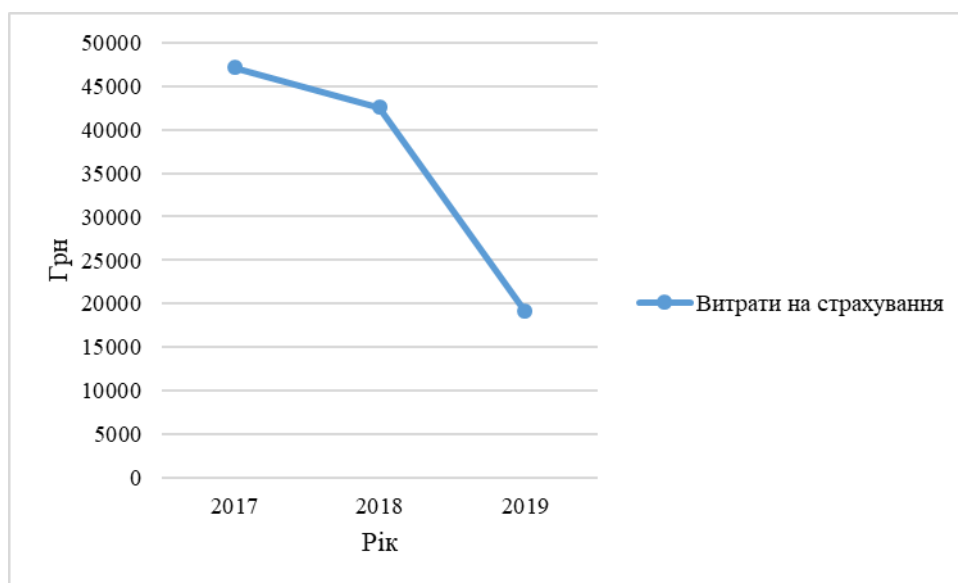

Рисунок 3.1– Витрати банку на страхування протягом 2017-2019р.р

Отже, одним із видом страхування, яке від імені страховика здійснює банк є обов'язкове страхування цивільно- правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, банк як представник від страхової компанії укладає договори згідно законодавства України та Закону “Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів” така діяльність є спрямована, щоб забезпечити відшкодування шкоди заподіяної життю, здоров'ю та майну потерпілих відповідно у встановлених розмірах.

Також оформляючи договір цивільно-правової відповідальності в мережі відділень Ощадбанку клієнт отримує такі переваги як:

- швидке оформлення полісу
- розмір франшизи складає 0%
- не стягується комісія за послугу оформлення полісу
- розгалуженість мережі установ
- зручність та комфорт
- у разі оформлення поліса на другий рік надається знижка відповідно до Закону України “Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”

– оформлення полісів у провідних страхових компаній України. Також як додатковий продукт банки пропонують оформити «автоцивілка +», основна перевага що за низьку ціну страховик додатково збільшує ліміт відповідальності що теж є позитивною тенденцією.

Тому можна оформити поліс з такими страховиками як АТ «СК «АРКС», ПАТ «СК «Країна», ПрАТ «СГ «ТАС», ПрАТ «СК «Арсенал страхування», ПрАТ «СК «ВУСО», ТДВ «СК «Гардін» які уже багато років працюють на страховому ринку.

Таблиця 3.2 – Кількість договорів страхування, укладених АТ «Ощадбанк» протягом 2017-2019 р.р., тис. одиниць

Вид страхування	Рік			Темпи приросту, %	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
ОСЦПВ «Автоцивілка»	25654	28250	31125	+10,1	+10,1
Добровільне страхування «Автоцивілка +»	15596	16625	19750	+6,5	+18,8
Страхування від нещасного випадку «Здорова родина»	46954	45286	58922	-3,5	+30,1
Добровільне страхування життя та здоров'я «Моє здоров'я»	185633	197282	183521	+6,2	+6,9
Туристичне Страхування	18325	17514	5379	-4,4	-69,2
Програма страхування майна	1485	1896	2105	+27,6	+11

Приріст договорів ОСЦПВ у 2018 році зріс на 10,1% та налічували 285500 тис. договорів, тенденція збільшення відбувалася і в 2019 році кількість договорів збільшилось до 311250 тис. дог(10,1%). В 2017-2019 роках відбувалося і збільшення добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту у 2018 році на 6,5% та в 2019 році на 18,8% і налічувалось 197500 тис. договорів. У 2019 році відбулося збільшення швидкими темпами страхування від нещасних випадків «Здорова родина» на 30,1% більше ніж у 2018 році.

Можемо спостерігати швидке зменшення кількості туристичного страхування так на кінець 2018 року зменшення складало лише -4,4%, але за наступний 2019 рік їх кількість зменшилась з 175140 тис. до 53793 тис. страховок. У програмі страхування майна банком було здійснено 18965 страховок у 2018 році що на 27,6% більше ніж у 2017 році. В 2019 році відбулося збільшення відносно 2018 року на 11% що складало 21056 страховок.

Наступним видом страхування що здійснює АТ «Ощадбанк» є програма «КАСКО» це страхування транспортного засобу від ризиків, що можуть виникнути при експлуатації транспортного засобу. Придбавши даний поліс страхування клієнт захищений від непередбачених витрат на ремонт автомобіля після:

- при будь-якому пошкодженню або частковому знищенні автомобіля при дорожньо-транспортній пригоді.

- викрадення транспортного засобу та знищення

- здійснених протиправних дій третіх осіб

- захист автомобіля та відшкодування при пошкодженні транспортного засобу під час стихійного лиха

- підпалу транспортного засобу, падіння предметів(рекламних щитів, дерев, стовпів) нападу диких тварин, та інших раптових, непередбачуваних подій. Банк страхує в більшості транспортні засоби, які продаються в кредит та співпрацює з такими страховими компаніями «Арсенал страхування» та «УСГ». У 2017 році було укладено 860 страховок зі страхування нових автомобілів. Відбувалося збільшення договорів страхування у період 2018-2019 р.р на 150 і 200 одиниць так на кінець 2019 року було здійснено 1210 страховок що на 19,8% більше ніж у попередньому році.

Проаналізуємо страхові премії які були зароблені страховиками через установи АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках.

Таблиця 3.3 – Зароблені премії страховиками через установи АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках(тис. грн)

Вид страхування	Рік			Абсолютне відхилення(«+» «-»)		Темпи приросту, %	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
ОСЦПВ «Автоцивілка»	17857,8	18775,0	21787,5	917,2	3012,5	5,1	16,04
Добровільне страхування «Автоцивілка +»	2338,4	2483,7	2762,5	145,3	278,8	6,2	11,2
КАСКО	5406,3	5229,6	6155,8	-176,7	926,2	-3,2	17,7
Страхування від нещасного випадку «Здорова родина»	11738,5	11321,5	14730,5	-417	3409	-3,5	30,1
Добровільне страхування життя та здоров'я «Моє здоров'я»	5468,9	5818,4	5405,6	349,5	-412,8	6,3	-7,1
Туристичне Страхування	2280,6	2188,2	1172,3	-92,4	-1015	-4,05	-46,4
Програма страхування майна	518,7	663,6	736,7	144,9	73,1	27,9	11,01

Отже, у період 2017-2019 р.р. сума страхових премій з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів збільшувалась у 2018 році на 5,1% та 2019 році 16,04% у сумі на кінець року був результат 21787,5тис.грн. Збільшувалося також і добровільне страхування у 2018-2019р.р. на 6,2% і 11,2% відповідно, збільшилося у 2019 році до суми 2762,5тис.грн що на 278,8тис. грн. більше ніж у 2018році.

У 2018 році відбулося зменшення страхових премій зі страхування від нещасного випадку «Здорова родина» на 417 тисяч, проте у 2019 році знову відбулося зростання на 3409 тис. грн (30,1%).

Значно низився попит на туристичне страхування протягом двох останніх років. Так у 2018 році зменшились на 92,4тис. грн.(4,04%), та у 2019 році відбулося різке зниження на 1015тис. грн (-46,4%), зароблені премії склали 1172,3тис. грн.

3.2 Напрями удосконалення взаємодії АТ «Ощадбанк» та страхових компаній

Протягом всієї історії паралельного існування банку і страхових компаній співпраця цих економічних інститутів носила тісний характер. Однак вона об'єктивно обмежувалися стандартними формами, які переважають і сьогодні.

АТ Ощадбанк прагне у своїй діяльності покращувати та удосконалювати взаємовідносини з страховими компаніями, тому було запропоновано використання різних методів та схем взаємодії.

Характерною ознакою інтеграційного процесу в діяльності АТ «Ощадбанк» є складність організації взаємовідносин з клієнтами, що пов'язано із низькою прозорістю акредитацій страхових компаній у банках. Тому банк в подальшому ставить собі за мету збільшувати кількість страхових компаній з якими прагне працювати надалі.

АТ «Ощадбанк» має загальні вимоги до договорів страхування:

- договір страхування, укладається в трьох примірниках для захисту фінансових інтересів банку при здійсненні кредитних операцій;
- у договорі страхування зазначається перелік документів, які при настанні страхового випадку підтверджують розмір збитків;
- якщо договір страхування потребує змін чи доповнень, то оформляється лист в письмовій формі, який слугує як додатковий договір, кожний з яких підписується представниками сторін. Обов'язково укладається в трьох примірниках;
- при достроковому припиненні дії договору потрібно повідомити всіх сторін не пізніше 30 днів до дати припинення договору.

Тому для подальшої інтеграції Ощадбанку на ринок страхування можна запропонувати такі стадії розвитку(рисунок 3.2).

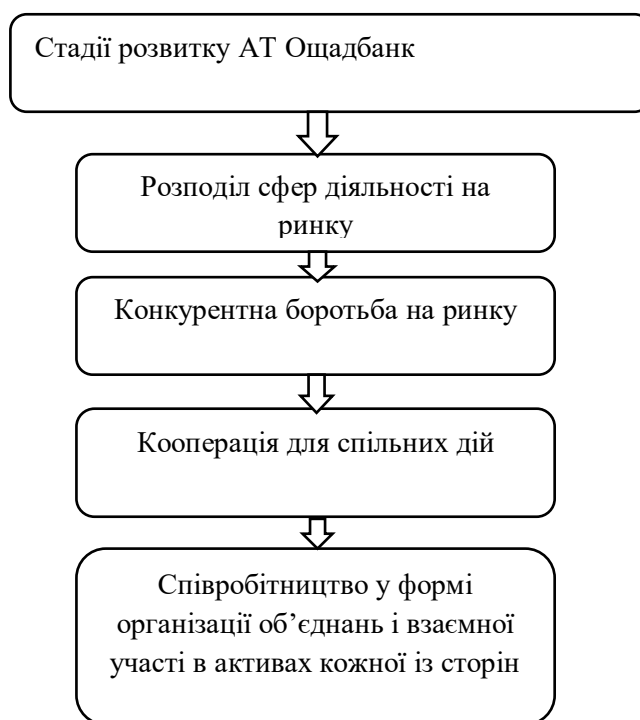

Рисунок 3.2 – Стадії розвитку АТ «Ощадбанк» на ринку страхування

Ініціаторами розвитку інтеграційних процесів можуть бути як банки, так і страхові компанії. Отже, процес інтеграцію Ощадбанку потребує затрати певних зусиль менеджерів з управління. Тому для функціонування такого складного механізму потрібно звертати увагу та такі ключові питання як:

- оптимізація фінансових операцій на відділеннях банку;
- налагодження каналів зв'язку між працівниками;
- удосконалити якість фінансових продуктів, знайти нові канали збуту;
- створити найбільш кращі умови праці для менеджерів.

На сьогодні можна сказати що АТ «Ощадбанк» прагне до розширення своїх послуг на ринку страхування, але все відбувається не так швидко як би хотілося насправді.

Можемо припустити що після ухвалення Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів із державного регулювання ринків фінансових послуг» з 01.08.2020р. регулятором та наглядовим органом на ринку страхування стає Національний банк України, його метою є формування

конкурентного, стійкого ринку страхування, з захистом прав споживачів. НБУ із врахуванням положень директив Європейського союзу, прагне запровадити нову модель регулювання ринку. Дана модель буде мати на меті удосконалення вимог до отримання ліцензій, нагляд за ринковою поведінкою страховиків та відбудеться відновлення або ж виведення компаній з ринку. За цих умов АТ «Ощадбанк» ще більше може влитися на ринок страхування, так як на ринку будуть працювати тільки платоспроможні страховики.

Отже, можемо охарактеризувати АТ «Ощадбанк», як один із важливих банків, що входять до банківської системи України. За розміром активів банк посідає друге місце в Україні серед банків та перше місце за обсягом чистого кредитного портфеля. За розміром пасивів в роздрібному бізнесі Ощадбанк посідає друге місце та перше місце в корпоративному. АТ «Ощадбанк» займає лідируючі позиції за кількістю відділень та інфраструктури в картковому секторі обслуговування (кількість банкоматів та терміналів). Відповідно до своєї бізнес-моделі з управління, АТ «Ощадбанк» є універсальним банком, який надає переваги в розвитку та розширенню малого та середнього бізнесу.

Згідно з оновленою стратегією розвитку, пріоритетним напрямом розвитку державного банкінгу є підвищення ефективності діяльності банків державного сектору через вдосконалення їх управління та реалізації індивідуальних стратегій їх розвитку, удосконалення єдиної моделі управління державними банками. АТ «Ощадбанк», як системно важливий державний банк, безпосередньо бере участь у такій діяльності та забезпечує безперебійне надання необхідних фінансових послуг населенню та бізнесу України.

Одночасно зі стратегією щодо реформування державного банківського сектору Кабінет Міністрів України прийняв стратегію розвитку державного банку АТ «Ощадбанк» на 2018-2022 рр., яка передбачає повну трансформацію цього державного банку та підтримку його лідерства у банківському секторі протягом наступні 5 років. Ця стратегія є частиною

загальної стратегії розвитку державного банківського сектору, яка передбачає поступове зменшення участі державних банків шляхом їх часткової або повної приватизації, що посилить конкуренцію на ринку, гарантує фінансову стабільність та доступність банківських послуг. Однією з важливих змін у Стратегії, прийнятій Ощадбанком, є вдосконалення корпоративного управління шляхом створення наглядової ради, незалежної від банку [45].

Найвищими формами взаємодії між страховими компаніями та банками є форми та механізми фінансового контролю. Механізм взаємодії страхових компаній та банків включає в себе систему забезпечення та фактори впливу на взаємодію банку і страхової компанії

Ми вважаємо, що механізм співпраці слід використовувати на практиці Ощадбанку, оскільки вони ще є найпоширенішою формою взаємодії у світі.

Кожна угода про партнерство, а тим більше угода про подальшу співпрацю з можливістю об'єднання є унікальною, і не існує оптимального способу поєднання двох компаній. Однак існують процедури та рекомендації, прописані топ-менеджерами світу для таких операцій.

Дана модель передбачає здійснення оцінки сучасної ринкової ситуації, що містить аналіз галузі, ринку та власних можливостей.

Ми пропонуємо пропонують такі кроки для співпраці:

1. Оцінка сучасної ринкової ситуації
2. Всебічне дослідження компанії
3. Проведення переговорів та укладення угоди, з використанням функцій та інструментів.

Фактори впливу на взаємодію банку і страхової компанії ґрунтується на таких принципах:

- принцип відповідності механізму умовами внутрішнього та зовнішнього середовища
- принцип орієнтації механізму на цілі
- врахування особливосте управління спільною діяльністю

- принцип збалансованості страхової та банківської складових
- дотримання професійної етики

Враховуючи авторську концепцію механізму взаємодії між страховими компаніями та банками, ми можемо запропонувати процедуру реалізації механізму взаємодії між страховими компаніями.

Однією із причин спільної співпраці банку та страхової компанії є розширення суб'єктів із бази клієнтів. АТ Ощадбанк разом з страховими компаніями обслуговують дуже велику кількість клієнтів, можуть обмінюватися інформацією про них, в умовах конкурентних відносин. Також важливою співпраці є диверсифікація капіталу, для того щоб можна було б підвищити прибутковість фінансових ресурсів. Можна виділити деякі очікування банку від співпраці з страховиками (рисунок 3.3)

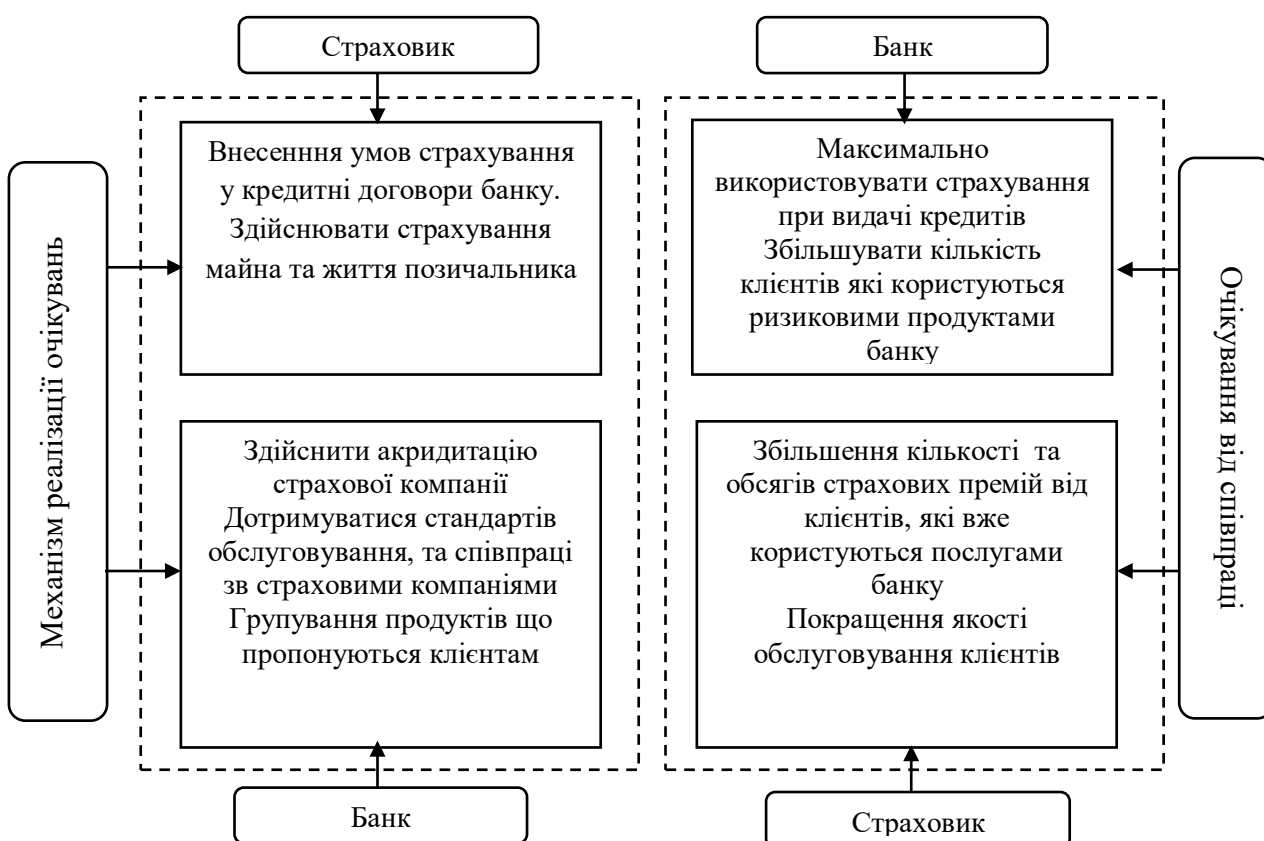

Рисунок 3.3 – Очікування страхових компаній та банків від співпраці на прикладі АТ «Ощадбанк»[30]

Розглянемо система організаційно-економічних зв'язків взаємодії АТ «Ощадбанку» і страхових компаній у контексті банківсько-страхової інтеграції (рисунок 3.4)

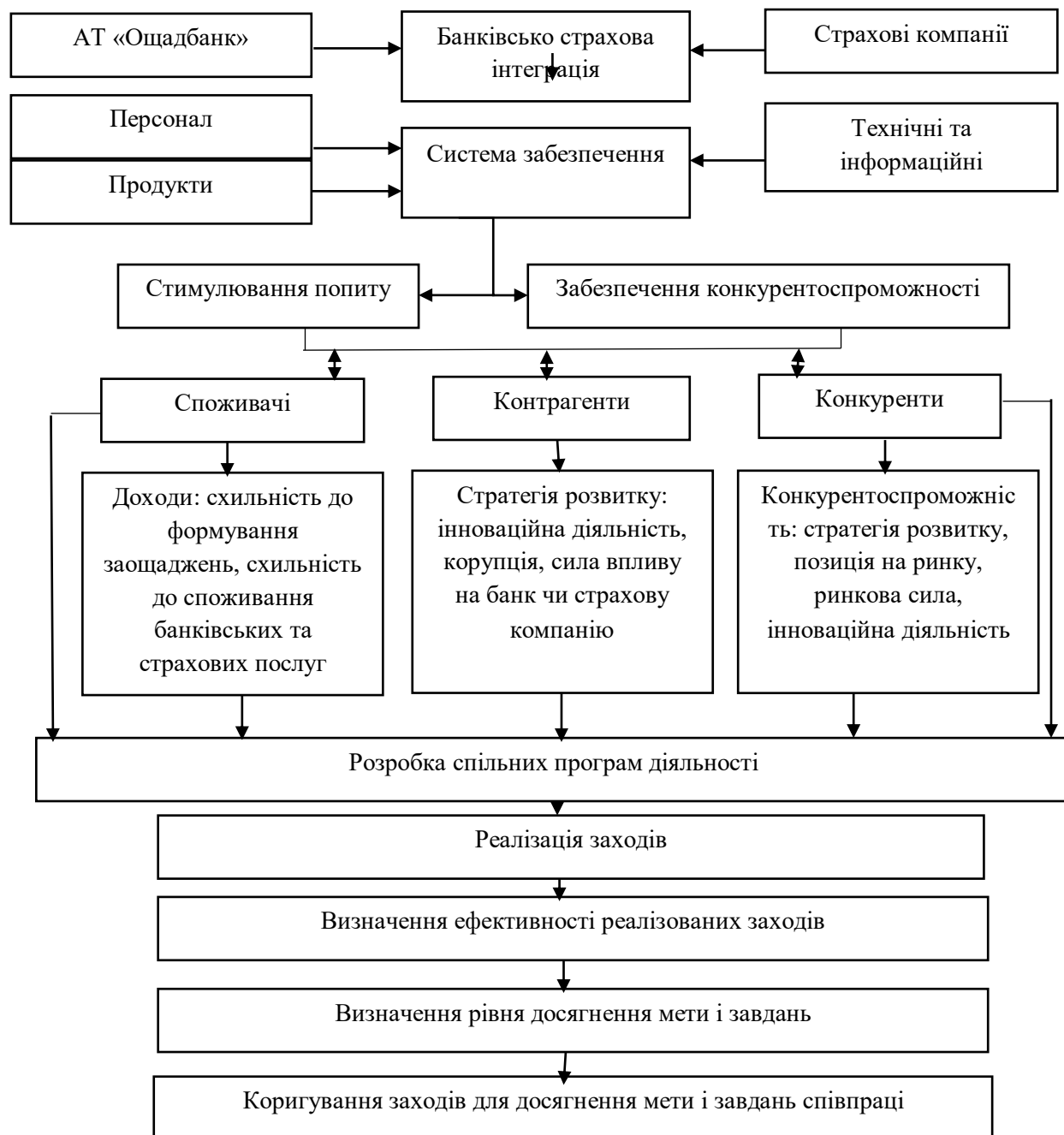

Рисунок 3.4 – Система організаційно-економічних зв'язків взаємодії АТ «Ощадбанку» і страхових компаній у контексті банківсько-страхової інтеграції*

* - Запропоновано автором

Банківсько-страхова інтеграція представляє собою систему забезпечення персоналом, продуктами продажу та включає в себе технічні та інформаційні можливості

Система забезпечення виконує дві основні функції які є між собою поєднаними: стимулювання попиту та забезпечення конкурентоспроможності.

Для того щоб банківській установі вцілому виконувати функцію стимулювання, потрібно застосовувати рекламу для продажу послуг, крім реклами можна додатково проводити і маркетингові дослідження щоб дізнатися, що саме потрібно тому чи іншому клієнту.

Наступною функцією є забезпечення конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність фінансової установи складає самостійну категорію, яка у свою чергу прагне зобразити ступінь та реалізацію мети компанії в його взаємодії на навколишнє середовище установи [10]. З формуванням ринкових відносин і реформування банківської та страхової сфери виступає актуальність дослідження конкурентоспроможності.

Отже, споживачі у системі організаційно-економічних зв'язків взаємодії АТ «Ощадбанку» з страховими компаніями отримують доходи, які можуть з часом заощаджувати, клієнти прагнуть користуватися як послугами банку так і страховиків. У свою чергу контрагенти отримують стратегію розвитку що включає в себе інноваційну діяльність. Конкуренти стимулюють організацію швидкими темпами розвиватися та мати стратегію розвитку на довгостроковий час.

Банки у взаємодії з усіма учасниками розробляють спільні програми діяльності на ринку, які згодом прагнуть реалізувати на ринку. Але організаціям не слід забувати і про визначення доцільності економічних зв'язків, які вони будуть використовувати, тому, в процесі співпраці банкам та страховикам потрібно корегувати свої завдання. Даний зв'язок банк використовує для покращення та налагодження своєї діяльності на ринку страхових послуг.

Висновки

У першому розділі дипломної роботи розглянуто економічну сутність, форми, особливості співпраці страхових компаній та банків. Визначено, що досягнення збалансованої стійкості при веденні бізнесу поряд з досягненням взаємовигідної результату є головною метою, в прагненні до якої, необхідно будувати партнерські відносини страхових компаній та банків. Було визначено основні функції, які застосовують банки та страховики.

У роботі проведено дослідження розвитку взаємодії банків та страхових компаній. На основі проведеного аналізу фахової економічної літератури запропоновано авторське визначення терміну «банкостраховання» в вузькому та широкому розумінні. Також, визначено основні моделі партнерства банків та страхових компаній, до них віднесенно такі моделі: банк-лідер, страховик лідер та утворення спільного підприємства. Тому банк щоб отримати додаткове джерело доходу удосконалює систему страхування шляхом співпраці з страховою компанією, і отримує такі плюси як: комісії від продажу страхових продуктів клієнтам через власні канали збуту.

У ході дослідження удосконалено механізм взаємодії банків та страхових компаній, принципи та методи взаємодії банківсько-страхових установ. За допомогою аналізу бізнес-моделей банкостраховання, виокремлено переваг та недоліків кожної з них.

У другому розділі дипломної роботи проаналізовано та здійсненна оцінка стану банківського та страхового ринків в Україні за 2017-2019 рр.

У даний період кількість діючих в Україні банків зменшилася на 8,6%, також впродовж 2017- 2019 рр. спостерігається зміна доходів та витрат банків України. Так у 2017 році доходи банків склали 14557 млн.грн., найбільшу частку займали процентні доходи - 10563 млн грн, комісійні доходи - 2699 млн грн. У 2019 році відбулося стрімке збільшення доходів банків на 5,6 млн. грн. Вітчизняні банки у січні 2019 року за результатами

своєї діяльності отримали чистий прибуток 5426 млн грн, що в рази більше ніж за минулі періоди (січень- грудень) 2017-2018 рр., чистий прибуток складав – 338 млн грн та 1691 млн грн відповідно. У порівнянні з груднем 2017 року чистий прибуток збільшився на 5088 млн грн. і на кінець 2019 року склав 5426 млн грн. Найбільшу частку серед витрат становили процентні витрати 6254 млн грн та комісійні витрати 4627 млн грн. Натомість витрати банків у даний період зменшилися та в 2018 році склали 12908 млн.грн., але у 2019 році їх обсяг зріс і склав 14753 млн грн.

Загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2019р. дорівнювала 234 страховики, у тому числі з них страхові компанії зі страхування життя «life» – 23 компанії, страхові компанії з ризикових видів страхування «non-life» – 211 страховики. Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, зокрема, за дев'ять місяців 2019 року, порівняно з аналогічним періодом 2018 року, кількість компаній зменшилася на 51, або у відсотковому відношенні на 18%.

У 2019 році відбулося збільшення валових і чистих страхових премій на 74,7% що відповідно більше ніж у 2018 році на 5,0 в.п. Натомість валові витрати збільшилися на одну позицію і склали 27%. Так у 2017 році страхові компанії заробили 43431,8 млн грн валових страхових премій з них 28494,4 млн грн чисті страхові премії. Так у 2017 році страхові компанії досягли рівня чистих виплат 36%.

У 2018 році рівень виплат також залишився на рівні 36,1%, причому відбулося збільшення валових страхових премій до 49367,5 млн грн та чистих страхових премій до 34424 млн грн, але і було збільшення валових страхових премій тому не збільшився рівень виплат. В 2019 році валові страхові премії склали 53001,2 млн грн, та зросли на 7,4% у порівнянні з 2018 роком.

У ході дослідження проведено аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Ощадбанк» у 2017-2019 роках та визначено, що загальний обсяг активів банку у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшилася на

6,7% або на 15810413 тис. грн і склав 218430631 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком вартість активів зросла на 14,8%, або на 32434993 тис. грн і склала 250865624 тис. грн.

У 2018 році найбільшу частку у структурі активів банку, як і в попередніх аналізованих періодах, займали кредити та заборгованість клієнтів, питома вага яких склала 30,92%, що на 0,88 в.п. менше, ніж у 2017 році. Питома вага цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід зменшилась на 4,95 в.п. і складала 57161707 тис.грн. Кошти в інших банках у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком зменшились на 40,2 % і склали 10008486 тис. грн. У 2019 році їх обсяг склав 18269802 тис. грн, що на 182,5% більше, ніж у 2018 році. Відбувалося збільшення основних засобів та нематеріальних активів у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком, які зросли на 17,6 % і склали 8953527 тис. грн, а у 2019 році, в порівнянні з 2018 роком їх вартість зросла ще на 11,3 % і склала 9965798 тис.

У структурі зобов'язань банку в 2018 році найбільшу частку займали кошти клієнтів, частка склала 75,77 %, що на 2,65 в.п. більше, ніж у 2017 році. Частка коштів банків склала 3,19 %, що на 0,96 в.п. менше, ніж у 2017 році. Інші статті зобов'язань банку мали незначну питому вагу та не здійснювали суттєвого впливу на структуру зобов'язань.

У 2019 році найбільшу питому вагу у структурі зобов'язань банку займали кошти клієнтів, частка яких склала 85,95 %, що на 10,18 в.п. більше, ніж у 2018 році. Питома вага коштів банків склала 1,83%, що на 1,36 в.п. менше, ніж у 2018 році. Частка інших залучених коштів склала 8,02 %, що зменшилась у порівняно з попереднім роком на 9,38 пункти.

У третьому розділі дипломної роботи визначено механізм та форми взаємодії АТ «Ощадбанк» з страховими компаніями які є партнерами банку із страхування фізичних та юридичних осіб, напрями та схема удосконалення системи управління менеджерами страхової діяльності банку. Також було проаналізовано витрати банку на страхування протягом 2017-2019 років. На

основі проведених розрахунків було відмічено тенденцію до зменшення їх обсягу. Так у 2019 році витрати на страхування склали лише 19130 тис. грн, що в три рази менше ніж у 2017-2018 роках.

Також було визначені основні вимоги до страхових компаній, яким повинні відповідати страховик щоб співпрацювати з АТ «Ощадбанк». Так, страхова компанія повинна відповідати законодавству, а саме Закону України «Про страхування» з урахуванням усіх змін та поправок до нормативних актів.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про страхування» із змінами та доповненнями від 02.03.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2745-14?nreg=2745-14&find=1&text=%EА%F0%E5%E4%E8%F2&x=0&y=0>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: № 3795-VI(3795-17) від 22.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14.
3. Закон України «Про страхування» : № 86/96-ВР від 07.03.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2001_01_18/an/44/Z960085.html
4. Аванесова Н. Е. Bancassurance як форма співпраці страхових компаній та банківських установ / Н. Е. Аванесова // Актуальні проблеми управління та фінансово господарської діяльності підприємства. – 2012. – № 45 (951). – С. 3-9.
5. Аверченко О.Д. Форми, моделі і напрями реалізації концепції банкострахування в сучасних умовах / О.Д. Аверченко // Вісник фінансового університету. – 2016. – С.157-163.
6. Базилевич В. Сучасна парадигма страхування: суть та протиріччя / В. Базилевич // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка: "Економіка". –2006. – № 81-82. – С.7-9.
7. Безродна О. С. Теоретико-методичні аспекти оцінювання фінансової стабільності банківської системи / О. С. Безродна, В. О. Лесик // Проблеми економіки. – 2017. – № 2. – С. 251–262.
8. Банкострахування та умови на яких банк готовий співпрацювати з страховиками. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/ua/partnery>

9. Бобиль В. Банкостраховання у контексті економічної безпеки банку / В. Бобиль // Банківська справа. – 2010. – № 4. – С. 25–30.
10. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2009. – 425 с.
11. Варцаба В.І. Сучасне банківництво: теорія і практика : підручник / В.І Варцаба, О.І Заславська. – Ужгород : УжНУ «Говерла», 2018. – 364 с.
12. Гатаулліна Е.І. Аналіз показників діяльності комерційних банків України / Е.І. Гатаулліна, Л.М.Маршук // Економіка та суспільство. – 2017. – №17. – С 516-520.
13. Гурова, В. О. Проблеми банківського страхування в Україні / В. О. Гурова, А. І. Садекова, // Збірник тез доповідей «Сучасні підходи до управління підприємством». – 2014. – С.60-63.
14. Горбунова А. І. Переваги та недоліки просування послуг та укладання договорів страхування через канал «Bancassurance» в Україні / А. І. Горбунова. // Економіка. – 2014. – № 2.– С 75-79.
15. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / О. О. Гаманкова. – К. : ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2009. – 283 с.
16. Григорєва Е.М. Фінансові підприємницькі структури, трансформація під впливом ринкової кон'юктури: монографія / Е.М. Григорєва, Ю.А. Тарасова. – М. : Видавництво «Петрополіс», 2010.– 368 с.
17. Дибань О. Л. Сутність і роль взаємовідносин між банками і страховими компаніями / О. Л. Дибань // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 17. – С. 46-49.
18. Динаміка кількості діючих структурних підрозділів банків України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

19. Єрмошенко А. М. Порівняння основних моделей банківського страхування / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3 (81). – С. 167-174.
20. Єрмошенко А. Дистрибуція фінансових продуктів у контексті взаємодії страховиків і банків/ А. Єрмошенко // Вісник КНТЕУ. – 2010. – №3. – С. 49-57.
21. Заволока Л. О. Тенденції розвитку банкострахування в Україні. / Л.О. Заволока, К. С. Вербицька, І.А Малок // Молодий вчений. – 2017. – № 3 (43). – С. 656–658.
22. Залетов О.М. Убезпечення життя: монографія / О. М. Залетов. – К.: Видавництво міжнародна агенція «Бізон», 2008. – 688 с
23. Іващук Н. Л. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп / Н. Л. Іващук, О. В. Іващук // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 611. – С. 64–71.
24. Козьменко О. В. Розвиток фінансового сектора України як основа забезпечення стабільності економіки / О. В. Козьменко, К. В. Багмет, О. М. Пахненко // Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України. – 2010. – С. 172–174.
25. Кремень В.М. Особливості використання концепції «bancassurance» у діяльності фінансових конгломератів / В.М. Кремень. // Економічний простір. – 2008. – № 20. – С. 99-106.
26. Ковальчук Т. Т. Фінансові інновації та їх вплив на розвиток фінансових ринків у сучасних умовах / Т. Т. Ковальчук // Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. / Економіка і право. – 2012. – № 17. – С. 9–17.
27. Кремень В.М. Розвиток bancassurance: досвід європейських країн та України / В.М. Кремень // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 3 (11). – С. 184-195.
28. Кричевський Н. Про деякі аспекти взаємодії страхових компаній та банків / Н. Кричевський // Фінанси. – 2013. – № 12. – С. 47-50.

29. Криниця С. О. Теоретичні основи взаємодії фінансових посередників / С. О. Криниця // Фінансовий простір. – 2014. – № 4. – С. 118-124.
30. Кучеренко В. В. Форми інтеграції банківського і страхового капіталу в Україні : дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.В. Кучеренко. – Переяслав-Хмельницький, 2017. 262 с.
31. Клапків Ю.М. Концептуальні форми ефективної співпраці банків та страхових компаній в умовах фінансової глобалізації / Ю. Клапків // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2011. – № 5. – С.287-290.
32. Лещук В.П. Теоретичні основи формування фінансового капіталу інтегрованих структур кластерного типу / В. Лещук, С. Буснюк // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2011. – № 6(1). – С. 353-357.
33. Ларіонова К. Л. Управління стратегічним співробітництвом банків та страхових компаній в межах фінансового супермаркету / К. Л. Ларіонова. О. С. Чубата // Наука й економіка. – 2009. – № 3 (15), т. 1. – С. 69–77.
34. Лирик О. Bancassurance та перспективи його розвитку в Україні/ О.Лирик // Вісник Національного банку України. – 2007. – №2. – С. 32-37.
35. Малахова О. Організаційні основи співпраці комерційних банків та страхових компаній / О. Малахова // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2013. – №18. – С. 92-105.
36. Михайловська І. М. Фактори спрямування розвитку взаємодії страхового та банківського бізнесу послуг / І. М. Михайловська // Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 4, т. 2. – С. 232–236.
37. Нечипорук Л. В. Теоретичні аспекти співробітництва банків та страхових компаній / Л.В. Нечипорук, О.Г. Доброрез // Вектори розвитку

фінансового потенціалу суб'єктів господарювання: матеріали міжнар. – 2014.– С. 100–103.

38. Огляд ринку BANCASSURANCE: стратегічний напрямок розвитку страхового ринку України. (2011). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/public/04/11/21/1762>

39. Олійник Г. І. Маркетингові можливості банків і страхових компаній / Г. І. Олійник // «Інвестиції: практика та досвід». – 2012. – № 8. – С. 76–78.

40. Олексин А.Г. Особливості та проблеми співпраці страхових компаній та комерційних банків / А.Г. Олексин. // Ефективна економіка. – 2015. – №3. – С. 236-238.

41. Основні показники діяльності банків: дані офіційного сайту Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/>

42. Паршивлюк Б.С. Особливості розвитку банкострахування в Україні / Л.О. Матвійчук, Б.С. Паршивлюк // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та інші (відп. ред. Н. А. Хрущ). –Хмельницький : ХНУ, 2020. – С. 48-50.

43. Паршивлюк Б.С. Особливості співпраці вітчизняних банків та страхових компаній / Л.О. Матвійчук, Б.С. Паршивлюк // Інструменти регулювання національної економіки та національної безпеки в умовах сучасних глобальних викликів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Хмельницький: ХНУ, 2020. – С 65-66.

44. Паршивлюк Б.С. Умови співпраці банків та страхових компаній / Б.С. Паршивлюк, Л.О.Матвійчук // Modern economics. – 2020. – № 24. – С.

45. Показники банківської діяльності: дані офіційного сайту НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

46. Приказюк Н. В. Співпраця банків і страхових компаній: проблеми та перспективи розвитку / Н. В. Приказюк // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2011. – № 25. – С. 106-113.
47. Пенкаль Н.А. Аналіз банківського сектору та його вплив на стабільність фінансового ринку / Н. А. Пенкаль // Світ фінансів. – Тернопіль, 2015. – № 3. – С. 94-104.
48. Пашкова Е.Н. Зарубіжний і український досвід розвитку банківського страхування / Е. Н. Пашкова // Економіка і управління: аналіз тенденцій та перспектив розвитку. – 2013. – № 8. – С. 196-202.
49. Приказнюк Н.В. Страхова система України : монографія / Н.В. Приказнюк. – К.: Видавництво «Логос», 2017. – 611 с.
50. Пенкаль Н. А. Особливості організаційних форм та інституційно-правових основ взаємодії банків та страхових компаній / Н.А. Пенкаль, І.М. Михайловська // Вісник Хмельницького національного університету : Економічні науки. – 2014. – №5, т. 1. – С. 105-109.
51. Рейтинг банків з розміщення коштів на депозитах у банках. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/ru/publications/20198476-rejting-strahovyh-kompanij-2019>
52. Скок П. О. Ризики впровадження фінансових інновацій в банках / П.О. Скок // Економіка та держава. – 2016. – № 10. – С. 41-44.
53. Співпраця банків та страхових компаній. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cfin.ru/finanalysis/banks/tandem.shtml>
54. Сніжко О. Модифікація ринку фінансових послуг під впливом фінансової консолідації / О. Сніжко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2008. – С.11-15.
55. Сабодаш Р. Банківське страхування: форми існування в Україні / Р. Сабодаш // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 2. – С. 30–32.
56. Синки Дж. Фінансовий менеджмент в комерційному банку : підручник / Дж. Синки. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.

57. Осипов Г. В. Соціологічний енциклопедичний словник / Г.В. Осипов. – М. : Видавнича група «Інфра», 1998. – 488 с.
58. Ткаченко Н. Детермінанти розвитку банківсько-страхової моделі комплексного обслуговування споживачів фінансових послуг / Н. Ткаченко // Світ фінансів. – 2015. – №4. – С. 56-64.
59. Ткаченко Н.В. Забезпечення стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика: монографія / Н.В. Ткаченко. – К. : НБУ, 2009. – 570 с.
60. Тринчук В. Характеристика дефініцій «страховик» та «страхова організація» / В. Тринчук, І. Мицишин, М. Гуминська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №6. – С.820-825.
61. Шакура О. О. «Bancassurance» – як перспективна форма конвергенції банків та страховиків / О. О. Шакура // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8. – С. 275-280.
62. Шевченко В.І. Дослідження глобалізаційних процесів у сфері страхового та банківського бізнесу через створення стратегічних альянсів / В.І. Шевченко // Міжнародний науковий журнал. – 2014. – №3. – С. 23-26.
63. Яцентюк О.Н. Особливості банківського страхування, світовий досвід / О.Н. Яцентюк // Страхова справа. – 2012. – № 2. – С. 9–16.
64. Nurullah M. The Separation of Banking from Insurance: Evidence from Europe / M. Nurullah, S. Staikouras // *Multinational Finance Journal, Global Business Publications: Quarterly publication of the Multinational Finance Society, a nonprofit corporation.* – 2008. – Vol. 12, № 3/4. – P. 157–184.
65. Kumar M. Bancassurance: A SWOT Analysis (with special reference to Indian Market)// [Electronic resource] – <http://www.einsuranceprofessional.com/Presentations/pppune.pdf>
66. Penkal N. A. Common risks for banking and insurance institutions / N. A. Penkal // *Economics, management, law: problems and prospects: Collection of scientific articles.* Vol. 2. - Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2015. – P. 96-99.

67. Skipper Harold D., Bowles Jr. Thomas P. Financial Services Integration Worldwide: Promises and Pitfalls // Georgia State University, Atlanta, GA/